

el dicho otorgante queyo el presente escriuano doy fee que conozco dixo que non sauia escrebir lo firmo asu rruego baliendo por testigo francisco de palacios yo francisco de palacios escriuano de su magestad e del numero del dicho lugar que presente fui al dicho otorgamiento juntamente con los dichos testigos e fize aqui este mio signo que lleva en ✱ testimonio de verdad = francisco de palacios escriuano =.

ANTONIO MARTÍN LÁZARO.

III

UN FORMULARIO LATINO DE LA CANCELLERÍA REAL ARAGONESA (SIGLO XIV).

(Conclusión.)¹

CCXXXIII.—*Cardinalibus [Super eodem: supplicatio ut cardinalis intercedat apud dominum Papam presentando ipsi litteram Regis et intercedendo pro negotio in ea contento].*

Paternitati vestre presentium tenore defferimus quod nos noviter sanctissimo domino Summo Pontifici post debitum reverentie titulum scribimus per hec verba: "Exigunt, pater sanctissime, etc." Verum, cum promotione[m] dicti Odardi ex causis premissis que ad id rationabiliter nos inducunt et quia nuncii nostri quos frequenter pro nostris negotiis ad curiam ipsam transmittimus de ipso in agendis habebunt sollicitum directorem intimis appetamus affectibus, et vehementer obtemus quod dictus dominus Papa super hoc nostris supplicationibus condescendat, idcirco amicitiam vestram affectuose rogamus quatenus honore nostri dictum velitis negotium promoveri, presentando litteram quam super hoc dicto domino Pape dirigimus, et aliter intercedendo solliciti pro premissis, ad quod debet potissime idem Summus Pontifex inclinari, cum numquam ut scimus ad nostram nec credimus quod ad alicujus ex progenitoribus nostris quisquam in tali officio sit receptus; erit hoc quippe nostris affectibus valde gratum et regratiabimur vobis multum. Datum etc.

CCXXXIV.—*[Supplicatio pro parte Regis ad Pappam ut eligat novum presidem cujusdam monasterii propter dissensionem monachorum.]*

Iam beatitudini vestre per multiplices apices statum descripsimus monasterii Vallis digne, quod ob dissensionis seu questionis materiam du-

¹ La 1.^a, 2.^a y 3.^a parte fueron publicadas en los tomos VI, VII y IX del ANUARIO, correspondientes a 1929 (págs. 329-407), 1930 (págs. 442-500) y 1932 (páginas 334-374).

dum ortam inter unam partem monachorum monasterii antedicti qui religiosum virum fratrem Petrum de Cumbis cappellanum nostrum dilectum et aliam partem qui fratrem Bernardum Buxii ejusdem monasterii monachum elegerunt, que quidem questio per appellationis viam fuit apud Romanan Curiam devoluta ² et ob anfractus litium et sumptus inportabiles proptere ³ subsequotos expositum extitit variis dispendiis et ruinis. Sane, pater sanctissime, cum vestra quodam modo res agatur in illo, tum quia per precelsum dominum Jacobum recordationis felicis Regem Aragonum avum nostrum in regno Valencie juxta mare ac prope frontariam sarracenorum fundatum extitit et dotatum, tum etiam quia vallis ipsa que miris fortaliciis est vallata, nisi per fideles nobis et intima devotione ferventes presides regeretur, posset inde, quod absit, toti regno Valencie irreparabile dispendium, innitimur opido ipsi monasterio provideri de preside competenti. Cum itaque, sicut accepimus, obice dicta litte, dictus frater Petrus monasterio preesse de jure nequeat antefato, nec dictus frater Bernardus, cujus aministratione propter causas alias varias et diversas, quas obmittimus hic inserere, propter intrinseca odia potioris et melioris partis monachorum dicti monasterii et rancores inextingibiles quos incurrit, prefatum monasterium ad demolitionem, gnave scandalum et dissipacionem irreparabilem deveniret, cogitavimus illi fore de tertio providendum; quocirca vestre beatitudini humiliter supplicamus quatenus ipsi monasterio de religioso ffratre Guillelmo de Ferraria, monacho monasterii Sanctarum Crucum, nostro cappellano dilecto, viro utique scientia moribus et honestate predito et in spiritualibus provideo et corporalibus circumspecto, dignemini provideri, non obstantibus electionibus antefatis nec littibus inde secutis, nostri honoris obtentu et ipsius meritorum intuitu, cum ipso de vestre potestatis plenitudine dispensantes; scimus et enim dicti fratris Guillelmi aministratione prospicua, qui patienter sustinebit onus Dei et estus et supponit humeros ad labores, prefatum monasterium de preteritis dispendiis reparari et in futuris comodis multipliciter augmentari. Ceterum, ne dicti fratris Bernardi honoribus pretextu nostre supplicationis hujusmodi subtrahatur, acceptum nobis adveniet, si de vestre processerit beneplacito sanctitatis, eidem provideri de alio benefificio competenti. Almam personam etc.

CCXXXV.—*Domino Pape es parte domini infantis Jacobi [in favore promotionis quorundam clericorum familiarium ipsius].*

Quamvis, pater sanctissime, pro illis qui ad Dei servitium ascribi desiderant milicie clericali ut congruis officiis et beneficiis in domo domini provehantur liberaliter intercedam, pro eis tamen teneor effi-

² Desde et hasta *subsequotos* entre lineas.

³ *Propterea.*

cacius interponere partes meas qui astrictius studio devocionis et fidei meis adherent obsequiis quibusque suffragatur uberior affluentia meritorum. Cum itaque ex causis predictis ad dilectos clericos et familiares nostros Bernardum Alamani, canonicum Valencie sub expectatione prebende, et Guillelmum Boson diocesis Terrachonensis, tanquam scientia predictos, honestate conspicuos et moribus circumpectos direximus aciem mentis nostre, promotionem ipsorum vehementer affectans, et propterea gens fiduciam specialem de vestre munificencie largitate singulas petitiones pro eis vestre decreverim porrigi sanctitati quarum series inferius continetur, idcirco petitiones ipsas, si placet, benigne recipiat et ad exaudicionis gratiam favorabiliter introducat; nam hoc, pater sanctissime, meis occurret affectibus valde gratum et vobis tenebor obnixius ad actiones supplices gratiarum. Almam personam etc.

CCXXXVI.—*Domino infanti ex parte domini Pape [ut intercedat pro pace inter Reges Aragonum et Maioricarum].*

(Attendentes honoribus et comodis carissimorum in Christo filiorum nostrorum Petri Aragonum et Jacobi Maioricarum Regum illustrum quam plurimum expedire quod inter eos sanguinis et affinitatis nexu de propinquo coniunctos pacis et caritatis unitas invicem vigeatur, rancorum et odiorum quomodolibet vepribus extirpatis, rationes et allegationes, jura et fattiquas super hiis, ex quibus est inter eos procurante hoste humani generis dissensio suscitata, coram venerabili fratre nostro Armando archiepiscopo Aquenensi, quem propterea destinaveramus ad partes illas, propositi fuerunt ⁴ Reges predicti et vobis transmiserunt, per ipsum videri et examinari ad illum finem facimus diligenter, ut, viso et intellecto quis ipsorum aut nullum seu debilius jus habeat, eis scribere super hoc ac suadere quod ad pacem se inclinent et reducant super hoc certius et utilius valeamus. Sed quia per guerrarum fremitus et invasiones et commotiones hostiles, si quod absit inter dictos Reges ingruerent, turbari vel saltem impediri posset super hiis fructus pacis ad quam desiderii optamus intensis, eosdem Reges per nostras rogamus litteras et hortamur ut, interim, vel saltem usque instans festum resurrectionis dominice vel alium terminum competentem infra quem possint rationes et allegationes predictae videri et examinari perfecte, ab eisdem guerris, invasionibus et commotionibus cessent penitus et desistant; quocirca nobilitatem tuam rogamus attente quatenus, quam sit ac comoda honoribus et utilis utrique Regi ac eorum subditis concordia unitatis et pacis, circa hoc ut ad effectum deduci auctore domino valeant felicem et votivum sic sedule tue partes sollicitudinis interponas quod tue devocionis prudentia inde possit et debeat merito commendari. Datum Avinione etc.

⁴ Por *proposuerunt.*

CCXXXVII.—[*Responsiva ex parte infantis Jacobi ad litteram domini Pappe, super inienda pace inter Reges Aragonum et Maioricarum.*] ⁵

Reverenter, ut decuit, recepi noviter pie pater, vestre beatitudinis litteras inter cetera continentes quod, cum illustres dominum Petrum Aragonum germanum meum et Jacobum Maioricarum Reges eorumque domos regias atque regna paterne dilectionis et caritatis affectibus vestra clementia prosequaretur, displicenter audito quod pacis hostis zizanie seminator inter ipsos spargere discordiarum semina satagebat, beatitudo vestra, desideranter affectans ut illi quos nexus sanguinis et affinitatis neclitur invicem manerent inseparabiliter animorum et voluntatum ydentitate coniuncti, venerabilem Armandum archiepiscopum Aque-nensem a parte sedis nuncium ad partes istas providit specialiter destinandum, quocirca sanctitas vestra me instantius ortabatur ut, considerantur ⁶ attentis variis comodis que ipsorum Regum concordia repromittit et dispendiosis periculis que ipsorum, quod absit, dissensio comminatur, circa reformandam et confovendam ipsam concordiam procurarem efficaciter interponere partes meas memorato archiepiscopo nichilominus super hiis assistendo super hiis auxiliis, consiliis et favoribus opportunis. Quibus humiliter vestre respondere ⁷ sanctitati quod, quia dictus Rex Maioricarum circa conventiones et pacta inter progenitores utriusque Regum ipsorum et meos inita et in infeudatione regni Maioricarum, comitatum Rossilionis et Ceritanie aliarumque terrarum que habet Rex ipse in partibus cismarinis, excepto dumtaxat loco Montis pessulani quem ab illustri Rege Ffrancorum consanguineo nostro carissimo tenet in feudum, inserta, citatus legitime per dictum dominum Regem Aragonum eo quia monetam aliam preter monetam Barchinone in ipsis comitatibus currere faciebat et cudi faciebat patenter et publice monetam novam in villa Perpiniani intra dictum comitatum Rossilionis et principatum nostrum Cathalonie consistente, nec non conflari faciebat seu fundi monetam nostram Barchinone et argenti, non comparuit personaliter termino sibi prefixo ac mitere pretermisit aliquem responsalem, dictus dominus Rex Aragonum reputavit atque decrevit, dictum Regem Maioricarum, exigente justicia, contumacem, declarans ut iudex et ordinarius suus quod contra ipsum et bona sua tanquam contra contumacem et firmam juris sive directum facere recusantem juxta usaticos Barchinone procedere poterat ad occupationem realem feudorum ipsorum, nullo processu alio precedente, per ipsos usaticos et jura patrie quibus subest: adveniente autem dicto Rege Maioricarum sub guidatico et conductu dicti domini Regis Aragonum

⁵ Esta fórmula es una repetición literal de la núm. CCXXXI.

⁶ *Consideranter.*

⁷ *Por respondeo.*

ad civitatem Barchinone, ad quam diu ante archiepiscopus jam dictus pervenerant⁸, ego qui ex necibus⁹ hinc inde vigentibus gero molestam plurimum et exosam discordiam supradictam, votis optans ardentibus eam prorsus evellere dictosque Reges et suos ad concordie semitas revocare, cum dicto archiepiscopo et aliis probis mediatoribus ipsam concordiam diligentibus inter illos varios cum dicto Rege Maioricarum tractatus subire temptavi proponere, ut novit altissimus, instans sepe ac sepius ut dictus Rex Maioricarum se rationi subiceret et dicto domino Regi Aragonum recognosceret ea¹que vigore dictarum conventionum et virtute juramenti et homagii super hiis per eum ter prestiti facere tenebatur; set quia dictus Maioricarum Rex, exortationes nostras et aliorum abaudiens et salubria monita archiepiscopi prelibati contempnens, nedum firmam juris sive directum, prout tenebatur, in posse dicti Regis Aragonum facere recusavit, set, quod inauditum fuit a tempore diete infeudationis primeve in prioribus et antiquis et horrendum discutitur in modernis, predicta tenere in feudum a dicto Rege Aragonum verbo, litteris et instrumento publico denegavit super tractatibus ipsis persistens in terminis valde distantibus et remotis, cum ipse, pater sanctissime, locum noluerit dare concordie supradicte, non potui, de quo gravem concepi ac gero in corde molestiam, ad effectum perducere quod obtavi. Igitur placeat et dignetur sanctitas vestra me super hoc habere rationabiliter excusatum. Almam personam etc.

CCXXXVIII.—[*Supplicatio ex parte Regis facta domino Pape pro priorissa et moniali monasterii de Sixena.*]

Piissime pater: Si singulorum nostrorum fidelium servitorum negotia tenemur favoribus prosequi gratiosis, quanto magis ea que propria reputare debemus, habentes respectum ad vinculum indissolubile quo colligimur personis pro quibus apud vestram sanctitatem providimus porrigere scripta nostra, astringimur liberaliter promovere. Hinc, pater sanctissime, quod cum pro quibusdam negociis statum [tangentibus] inclitarum et religiosarum Blanche, priorisse, et Marie, monialis monasterii de Sixena, amicarum nostrarum carissimarum, quas favore regio fovere tenemur, venerabilem in Christo patrem fratrem Michaelim Seuellensem episcopum qui apud vestram sanctitatem presentiarum accedit duxerimus informandum, et ei quedam pro nostra parte sanctitati vestre oretenus referenda super predictis duxerimus committenda, ideo eidem sanctitati supplicamus humiliter et devote quatenus, credendo dicto episcopo hiis que idem episcopus super predictis negotiis eidem sanctitati retulerit viva voce, dignetur eadem sanctitas super eis que ad eadem popos-

8 Por pervenerat.

9 Nexibus.

cerit se dicto episcopo exhibere favorabilem seu etiam gratiosam; hec itaque, pater piissime, tenebimus ad gratiam specialem. Almam personam etc.

CCXXXIX.—[*Supplicatio in favore cujusdam fratris ordinis Predicatorum facta per Regem domino Pape.*]

Sanctissime pater: Vestre sanctitati notum facimus per presentes nostris auribus quorundam assertione noviter fuisse deductum quod per non nullos dilecti et religiosi ffratris Bertholomei Ferrar de ordine Predicatorum emulos, quos non credimus nostri honoris aut comodi fore aliquatenus zelatores, eo quia dictus ffrater Bartholomeus, compatiendo subditis nostris qui sub incliti Jacobi olim Regis Maioricarum tunc nobis rebellis tyrannico detinebantur districtu, nostram justitiam, quod Deo est et hominibus manifesta, fuit quodammodo prosequutus fideliter, legaliter atque juste, absque tamem sue consciencie lesione et sine cujusquam irregularitatis incursu, contra eundem ffratrem Bertholomeum quodam ¹⁰, semper salva vestre sanctitatis reverentia, suggestione fallaci et contra facti veritatem eadem vestra sanctitas extitit informata. Sane, piissime pater, cum super hiis que nostrum honorem tangere dinoscuntur, dicti ffratris Bertholomei meritis ac serviciis per ipsum nobis impensis et que impendere non desistit diligenter attentis, quedam venerabili in Christo patri ffratri Michaeli Seuellensi episcopo vestre sanctitati, pro parte nostra viva vocis oraculo referenda duxerimus comitenda, idcirco eidem sanctitati humiliter supplicamus quatenus hiis que dictus episcopus super predictis eidem sanctitati retulerit viva voce dignetur eadem sanctitas fidem indubitabilem adhibere, ac habendo dictum ffratrem Bertholomeum de suggestis contra ipsum totaliter excusatum, placeat sanctitati eidem se exhibere dicto episcopo super hiis que pro parte nostre pro predictis potierit ¹¹ favorabilem seu etiam liberalem. Almam personam etc.

CCXL.—[*Regi Maioricarum pro remotione impedimenti ad percipiendos quosdam redditus in suo regno.*]

¹² Serenissime princeps et domine, apud vestram sublimitatem regiam dubium, ut credimus, non existit quod omnia in pace concrescunt et dum inter magnates seculi habundantia pacis viget, minores ipsius habundantie participes quietis non relinquuntur expertes; sed et illud non ignoratur quod pro incursus ¹³ discriminum que de discordiarum et

¹⁰ *Quadam.*

¹¹ *Potierit.*

¹² Marginalmente se lee: a la izquierda de la 1.^a línea, *non*, y a la derecha de la misma, *debet poni in registro.*

¹³ *Incursu.*

guerrarum tempestate prodeunt subiciuntur omnia vastitati, corpori quies ¹⁴ subtrahitur, mens iniquis sollicitudinibus occupatur et quo magis se adversantium consideratio ingerit, eo plus leditur caritas, crescunt rancores, nutriuntur odia, intenditur insidiis et anime periculis exponuntur. Ideo, princeps inclite, dum hec in nostre mentis archano sepe revolvimus, tunc cordialius affectamus quod inter vos et dominum Aragonum Regem illustrem, qui, ut noscitis, vobis est precipua consanguinitate et affinitate coniunctus, pacis et tranquillitatis pulcritudo vigeret, ad quam excellentia regia modis et viis quibus poterit se inclinare dignetur instanter quesumus et rogamus; et, si nos circa id in aliquo valeamus prodesse, significet hoc nobis vestra regia celsitudo, nam ad ea que facere poterimus libenter geremus per in operis efficaciam ¹⁵ apertos oculos et cor promptum. Serenissime princeps, cum nos ratione prepositure nostre Terrachonensis tam in regno Maioricarum quam in insula de Vicia et quibusdam aliis terris vestris aliquos redditus habeamus et intellexerimus quod nostri curatores illos nequeunt percipere, obstante impedimento per gentes vestras ad mandatum vestrum regium in illis appposito, nec videamus quod id factum ob aliam causam existat, nisi quia dicta prepositura situata est principaliter in Aragonie regno, hinc est quod regiam excellenciam rogamus ex corde quatenus impedimentum predictum sic amovere placeat ac amoveri mandare a redditibus memoratis, quod illis pro statu nostro manutenendo libere gaudere possimus, et maxime cum ex parte vestra nil obstat propter quod debuerit aut debeat impedimentum apponi predictum in redditibus supradictis. Et, si regie sublimitati possimus in aliquibus complacere, rescribat nobis eadem sublimitas confidenter quam dirigat in suis beneplacitis Rex eternus. Scriptum etc.

CCXLI.—[*Domino Pape ex parte Regis Anglie pro defensione juris patronatus et pro alleviatione cnerum et gravaminum sedis apostolice.*] ¹⁶

Sanctissimi in Christo patri et domino domino Clementi, digna Dei providentia sacrosancte Romane et universalis Ecclesie Summo Pontifici, Eduardus ejusdem gratia Rex Ffrancie et Anglie et dominus Hibernie devota pedum oscula beatorum. Pensata sedis apostolice clementia, que de fomento Christi fidelium et animarum salute solot ¹⁷ esse summe sollicita non querens que sua sunt se ¹⁸ que sunt potius Jhesu

¹⁴ En el manuscrito *quies*; pero fácilmente puede reducirse su lectura a la de *quies*.

¹⁵ Por *efficacia* o *efficaciam*.

¹⁶ Marginalmente se lee: "Etiam debet poni [in registro]."

¹⁷ *Solet*.

¹⁸ *Sed*.

Christi, tenet probabiliter nostra fiducia quod vestra maturitas in specula sollicitudinis apostolice preclaritate meritorum et scientie divinitus et ea que decus Ecclesie et devotione ¹⁹ plebis atenuant ac animarum et rerum pericula comminantur misericorditer reformabunt ²⁰. In publicum autem non ambigimus notitiam pervenisse qualiter ab exordio nascentis Ecclesie in regno nostro Anglie progenitorum nostrorum regum Anglie et procerum ac fidelium dicti regni digne recolenda prioritas propter divini cultus augmentum construxit ecclesias, et ipsas amplis dotavit possessionibus et privilegiis comunivit possessiones, in eis ministros idoneos qui fidem catholicam in subiectis ibi linguis et populis feliciter propagarunt, per quam curam et sollicitudinem vineam domini Sabahot in cultu et fructu ibidem mirifice fecundavit; sed, quod dolendum est, ipsius vinee propagine degenerant in lambruscas et exterminant eam aprí de silva singulares que fere depascunt eam, dum per impositiones et provisiones sedis apostolice, que solito gravius invalescunt ipsum peculium, contra piam voluntatem et ordinationem donatorum manus occupant indignorum et presertim exterorum et ejus dignitates et beneficia personis conferuntur alienigenis plerunque nobis suspectis que non resident in dictis beneficiis et vultus eis solummodo ²¹ temporalia lucra querunt; et sic diminuitur Christi cultus, aminarum cura negligitur, subtrahitur hospitalitas, ecclesiarum jura depereunt, ruunt hedificia clericorum, atenuatur devotio populi et clerici dicti regni, viri magne literature et conversationis honeste, qui curam animarum possent salubriter peragere et forent pro nostris publicis consiliis opportunis, studium desereunt propter promotionis congrue spem ablatam, que divine scimus non esse placita voluntati, quinimo in grave nostrum et fidelium nostrorum versatur preiudicium et inextimabile periculum, nisi super hoc citius et consultius caveamus, nam jus patronus ²³ quod nos et fideles nostri in talibus beneficiis habemus enervatur, curia nostra in qua dumtaxat cause super jure patronatus dictorum beneficiorum tractari deberent deluditur et sic iura ²³ corone nostre regie tam probrose ²⁴ quam dampnose depereunt et regni thesaurus ad extraneos, ne dicamus nostros malivolos, asportatur subtili forsitan conjectura ut regni Anglie, depresso sacerdocio et ejus exhausto thesauro; regnum ipsum reddatur debilius in adversis. Que omnia et singula et alia que ex premissis sequuntur incomoda fuerunt nuper coram nobis in nostro parlamento generali per comunitatem dicti regni palam exposita unanimi et ferventi petitione subiuncta ut predictis dispendiis que dicte comuni-

19 *Devotionem.*

20 *Reformabit.*

21 *Columodo* en el manuscrito.

22 *Patronatus.*

23 *Se lee cura,* pero debe ser *iura.*

24 *Probrose.*

tati videntur intolerabilia celeriter occurramus. Nos autem, anglicane depressionem ecclesie et exheredationem corone regie ac mala predicta que dissimulata adicerent verissimiliter graviora patulo cernentes intuitu, ad vos successorem apostolorum principis, qui ad depascendum non ad tendendum oves dominicas ac confirmandum non ad deprimentum fratres suos mandatam a Christo suscepit, ista defferimus, votivis affectibus supplicantes quatenus, premissis debite ponderatis ac considerato quod creandi sunt de vico populi magistratus et juxta dictum prophete sunt de eodem loco populi vinitores quod per beatos apostolos legitur esse factum dum gentibus viros linguarum suarum habentes noticiam transmiserunt, pensata etiam devotionis plenitudine qua domus nostra regia et clerus et populus dicti regni persistenter hactenus in obedientia dicte sedis propter quod non haberet paternus affectus eis onera et gravamina cumulare, velitis ut pater filiis thesaurizans alleviare dictarum impreffinitum ²⁵ et provisionum ac honerum jam per sedem apostolicam invalescentium gravitatem permitentes ulterius ut patroni patronatus sui solacium non amittant ecclesieque cathedrales et alie dicti regni liberas electiones et earum effectum habeant, quas quidem ecclesias dicti progenitores nostri dudum in singulis vacationibus earumdem personis idoneis jure suo regio libere conferebant, et postmodum ad rogatum et instantiam dicte sedis sub certis modis et conditionibus concesserunt quod electiones fierent in dictis ecclesiis per capitula earumdem, que concessio fuit per sedem apostolicam ex certa scientia confirmata; set quia contra formam concessionis et confirmationis predictarum dicta sedes per retentiones et provisiones suas dictis capitulis electiones admittit supradictas et nobis jus et prerogativa que juxta formam dicte concessionis nobis competunt in hac parte, propter quod juxta legem regni nostri, ex quo lex posita in concessione non servatur regni statutum revertitur in primevum, super premissis itaque dignetur quesumus vestra benignitas ad honorem Dei et salutem animarum, nec non ad tollenda scandala et prejudicia prelibata, festinum et salubre temperamentum apponere et nos et nostri qui personam vestram sanctissimam et sanctam Romanam Ecclesiam revereri cupimus, ut debemus, cessantibus dictis malis intolerabilibus, in paterne vestre dilectionis dulcedine quiescamus revirescatque nostra devotio per ostensam nobis vestre moderationis clementia[m] recreata. Conserve vos Altissimus ad regimen Ecclesie sue sancte per tempora prospera et longeva. Datum apud Viscon. die ²⁶ Septembris anno regni nostri Ffrancie IIII^o, regni vero Anglie XVIII^o, anno domini millesimo CCC^o xli^o III^o.

²⁵ Por *impressionum* o *impositionum*.

²⁶ En blanco la fecha del día en el manuscrito.

CCXLII.—*Domino Pappo ex parte domini Regis [in favore promotionis
cujusdam clerici].*

Dum ex prospicuis juventutis initiis dilecti clerici et de cappella illustris domine Elionore Regne Aragonum, conjugis nostre carissime, Bernardi Adriani aperte colligitur quod in domo domini, ut indoles indicat et competens literarum scientia patenter insinuat, fructus producet uberes per quos reddetur Altissimo placidus et hominibus gratus, dignum, pater sanctissime, ducimus ut pro ejus promotione, quam vehementer appetimus, vestre beatitudini supplicemus. Cum itaque tam dicti Bernardi Adriani, germani ejusdem et aliorum curialium nostrorum eis sanguinis vinculo coniuكتورum accepta nobis impensa servicia et que jugiter impendere non desistunt multipliciter mereantur ut dictum Bernardum qui in dicta cappella divinis laudibus se ascripsit ad beneficia congrua nostris provehi intercessionibus procuremus, et propterea petitionem subscriptam pro eo vestre clementie decreverimus porrigendam, idcirco beatitudini vestre supplicamus humiliter et ex corde quatenus honore nostri, qui hoc pro speciali munere postulamus, petitionem ipsam dignemini, pie pater, libenter admitere ipsamque ex solita vestre munificentie largitate favorabiliter exaudire jam inter ceteros pro quibus vestre clementie nostrarum supplicationum instantie forsitam dirigentur: hoc nobis occurret acceptius et pro inde gratiarum supplices actiones vestre clementie referemus. Almam personam etc. Datum etc.

CCXLIII.—*Privilegium [concedendo cuidam domestico regio cenam,
morabetinum seu monetaticum ac merum et mixtum imperium in
quodam loco Valencie].*

Nos Petrus, Dei gratia Rex Aragonum etc. Dum incomoda varia graviisque dispendia, que vos dilectus domesticus noster P.... natus venerabilis et homines et loca vestra in regno Valencie constituta pro nobis et nostris servitiis pertulistis, recto rationis indagini perscrutatur, dignum et debitum arbitramur ut per congrue compensationis subsidium sustenta per vos hujusmodi dispendiosa gravamina releventur. Volentes itaque vobis propterea aliquantulum ad presens retributionis premio respondere, cum presenti carta nostra damus et concedimus vobis dicto Petro.. et unico heredi vestro, quem elegeritis, ad vitam scilicet utriusque, cenam, morabetinum seu monetaticum ac merum et mixtum imperium ad nos spectantia et que habemus et habere debemus in loco nostro... in dicto regno Valencie consistente, ita quod vos et unicus heres vester, quem volueritis et elegeritis, dum vos et ille vitam duxeritis in humanis, per vos et quos ad hoc ordinaveritis seu

volueritis, ex nunc absque nostris literis seu mandatis, exigatis, colligatis, habeatis et percipiatis cenam, morabetinum seu monetaticum que nos habemus et habere debemus in dicto loco de antea et etiam merum et mixtum imperium ad nos spectans in ipso loco et ejus terminis seu pertinenciis et omne jus et exercitium ejusdem, prout melius et plenius nobis competit et competere potest in ipso loco et ejus terminis, ita quod delinquentes ibidem possitis ultimo supplicio, vel exilio, mutilatione membri²⁷ seu pena sanguinis, prout demerita eorum exegerint, plectere et punire; possitis etiam furchas seu alia patibula in terminis dicti loci ponere et rigere, et omnia alia facere ac etiam exercere que ad ipsum imperium et ejus exercitium noscuntur quomodolibet pertinere. Mandamus itaque hujus serie hominibus dicti loci quod de cena, morabetino seu monetatico vobis et unico heredi vestro quamdiu vixeritis successiue et de mero et mixto imperio ac ejus juribus ex nunc respondeant sicut nobis. Mandamus insuper procuratori nostro generali ejusque vices gerentibus, nec non justitiis, baiulis ac universis aliis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod presentem donationem et concessionem nostram firmam habeant et observent et ab omnibus faciant inviolabiliter observari et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cujus rei testimonium etc. Datum etc.

CCXLIV.—*Littera missa domino Regi per Magistrum Rodi super quodam negotio.*

Serenissime ac excellentissime princeps et domine precarissime, devota recomendatione premissa. Cum plerumque²⁸ contingat ut, veritate in rebus pretermissa, impressio falsa inseritur animis auditorum, exhibendum?²⁸ fore vidimus Magestati vestre ut sub scripto infelici negotio, nostram mentem et animum multiplicis doloris aculeo perturbanti, qualiter se habuit nostris veriloquiis pandere puram et simplicem veritatem, ne forte, informatione mendacii vestro inde auditui presentata, conceptum inde veritati dissonum regius animus apprehendat. Hinc est quod, nobis animi nostri proceribus vias omnimodas voluntarie exquirentibus quibus Ferdinandum de Aragonia, pridem ordinis nostri fratrem per vestros regios apices nobis speciali efficacia comendatum, cum honore et gratia ad vos et partes ipsas remittere valeremus ob vestre serenitatis respectum, cum aliter apud nos culpabilis haberetur in multis, ex quibus non reportare gratiam meruerat sed penam, die XIII^a novem-

²⁷ En el manuscrito, *menderrri* o *memderrri*.

²⁸ De lectura dudosa: parece enmendada. Teniendo en cuenta esto, puede reducirse a *plerumque*.

²⁹ En el manuscrito parece decir *exin dicens*; pero creo que se trata de una errata del copista por *exhibendum* o *exhinc dicendum*.

bris primo preteriti, inter ipsum Fferdinandum et fratres Albertum... et Martinum... quos secum in socios duxerat apud Rodum dissensione suborta, sic Satanus introivit in cor dicti Fferdinandi quod Fferdinandus ipse nominatum fratrem Martinum protinus interfecit et dictum fratrem Albertum in capite et brachio adeo graviter vulneravit quod potius mortuus quam vivus credebatur, quamquam sit per Dei gratiam ceter mortis periculum presencialiter constitutus, propter quod dictum Fferdinandum, mortem dicti fratris Martini et vulnera jamdicti fratris Arnaldi in presentia ... et ... ore proprio profitentem, secundum nostrorum statutorum seriem duximus per justitiam domus vestre. Datum etc.

CCXLV.—[*Supplicatio ad Regem facta per fratres Predicatores.*]

Serenissimo etc., tales fratres Predicatores etc., obsequiosam in omnibus voluntatem cum reverentia debita promptissimi famulatus. Regie magnificentie copia liberalis sui regni latissimi finibus non contenta se ad remotiores dilatat suis consuetis et opportunis benedictionibus ut secundum suum nostri magnificum excedantur preconii sui fama. Ecce, potentissime domine, juxta sapientie consilium, pietatis opera mane et vespere seminantes, ea que ³⁰ premium mercedis inefficenter metetis que indesinenter in sterilibus agris pauperum dispersistis, sicut olim fecistis et facitis, capitulis generalibus et provincialibus vestra beneficia manu largissima ministratis, sustentantes eos ibidem ut habeatis fratres totius ordinis adjuutores. Cum in conventu nostro isto anno capitulum provinciale celebrandum in .t. mense et in ..t. festis per majores nostre provincie sit mandatum, ad quod fratres multi de diversis partibus sint venturi quibus non possemus commode ministrare sine vestro adiutorio et auxilio, idcirco ad vos tanquam ad fontem clementie, cujus non deficiunt aque et flumina gratiarum, recurrimus quatenus dignemini intuitu Dei et beati Dominici patris nostri vestris consuetis beneficiis collegium provinciale multarum bonarum personarum misericorditer visitare, quia vestra pietas que ad omnia valet promissionem vobis offerret presentis vite pariter et future, fulget exemplo, volat fama, post mortem vivit, non deserit morientem, in thesauras eternos per manus pauperum deportata sanctos viros statuit hic amicos suos in perpetua tabernacula recepturos. Deus autem qui incepit in vobis talia facere illo perficiat stabili perseverantia sancto semper proposito comitante, stabiliet vobis regnum in pace et cum bono terrarum regimine habeatis hic fratres totius provincie fideles et propitios adjuutores, qui pro vobis preces offerunt omnium creatori ut, terreni regni feliciter ministratis negociis, post hujus vite transitum conducat felicis ad eternam. Valeat vestra celsissima magnificentia per

30 Creo sobre la palabra que.

multa tempora longiora que nos suos humiles et devotos habeat in sui gratia comendatos. Datum etc.

CCXLVI.—*Carta ffranquiritatis captive.*

Nos Petrus, Dei gratia Rex Aragonum etc., volentes te Talem, filiam Talis de la Porciola, sarraceni civitatis Tirasone, captivam nostram, gratia prosequi ad hoc ut, si per spiritus sancti gratiam ad babtismatis ffontem fueris evocata ad quem ut asseris intima devotione afueris, tanto ad assumendum sancti babtissimi regenerationis levacrum ferventius animeris quanto ex nostre munificentie largitate a captivitatis et servitutis jugo senseris te *immunem*, idcirco tenore presentis te dictam Talem a dicte captivitatis servitute de speciali gratia laxandam ducimus et perpetuis temporibus absolvendam, sic quod amodo, quando-cumque volueritis, possis contrahere et testari et alia que persona quocumque libera et sui juris facere potest et licitum existit eidem, quoniam nos absolventes te ab omni servitute et sarcina captivitatis predictae hujus serie te restituimus ex nostre regie potestatis p[er]nitentia pristinae libertati. Mandantes per hac eandem universis et singulis officialibus nostris vel eorum locatenentibus, presentibus et futuris, quod hujusmodi libertatis gratiam tibi observent et faciant observari et contra ipsam non veniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rei testimonium etc. Datum etc.

CCXLVII.—[*Donatio in feudum castrorum et locorum de Elchio et Crivileny facta per dominum Regem infanti Martino.*]

Nos Petrus Dei gratia etc. Ad laudem et gloriam domini nostri Jhesu Christi qui sua nos bonitate mirifica gaudere permisit copiosa propagine quam regalis prosapie gloriosa fecunditas nobis contulit, unde regium nomen nostrum protenditur nostrique regiminis solium feliciter roboratur, erga vos, carissimum nobis filium inclitum infantem Martinum, regie munificentie dexteram extendentes, ac cupientes vos in primordialibus vestris hauspicis vestreque infancie initio florido premunire aliquali civili potentia, quem Rex Regum potentem edidit, alti sanguinis quo trahitis originem sublimitate prospecta, tenore presentis carte nostre firmiter in cunotis temporibus valiture, gratis et ex certa scientia motu nostro proprio per nos et nostros heredes et successores damus pure et perfecte donationis et irrevocabilis inter vivos sub retentionibus et conditionibus infrascriptis vobis dicto infanti t., filio nostro dulcissimo, in feudum honoratum, castra et loca de Elchio et de Crivileny in regno Valencie situata cum ipsorum fortaliciis et appendiciis et cum terminis et pertinenciis universis et cum hominibus et fe-

minis christianis, sarracenis et judeis inibi habitantibus et habitaturis etc.

CCXLVIII.—[*Cuidam cardinali. Pro intercessione in favore littere rogatorie domini Regis Petri apud dominum Papam super ingressu .. in .. ordinem.*]

Reverendo in Christo patri domino Nicholao, divina providentia tituli sancti Sixti presbitero cardinali, speciali amico nostro, Petrus Dei gratia Rex etc., salutem et honoris augmentum. Significamus paternitati vestre nos domino Pape post asuete reverentie titulum scribere sub hac forma: "Beatissime pater: Cum dudum fratri Francisco Berthoni de ordine fratrum Minorum, naturali nostro, aliq̄ue asperitates per majores sui ordinis inferentur, ut dicit, tam juve[ni]lis motus, tardus provisor utilium, quam primi persecutoris dolosa suggestio ipsum fratrem sic in laqueum impatiencie et vicium inobediencie seduxerunt, quod ipse frater, relicto habitu et sui ordinis honestate neglecta, per mundum vagabundus multis annis incessit secularibus actibus se immiscens; nunc autem, efectus etate maturior et ad sue anime salutem anelans, desiderat alium religionis ingredi ordinem et in illo divino sufultus gratia domino famulari, quapropter, cum pater dicti fratris Francisco noster existeret specialis servitor obtemusque ut idem frater, dimissa via erronea per quam incessit diutius improvide et incedit, ad viam reducatur salutis, vestre clementie supplicamus quatenus juxta petitionem super hoc ex parte nostra vestre beatitudini porrigendam dignetur eadem beatitudo votis dicti fratris misericorditer providere. Almam personam etc. Datum ut infra." Unde, cum de paternitate vestra in hiis et aliis nobis nostrisque naturalibus acomodis spem geramus facilem, eandem paternitatem affectuose rogamus quatenus nostri honoris respectu super obtentu premissorum esse velit sedulus intercessor et regraciabimur multum vobis.

CCXLIX.—[*Supplicatio ad dominum Papam pro quodam presbitero.*]

Sanctissimo ac beatissimo in Christo patri et domino domino Innocencio, divina providencia sacrosancte Romane et universalis Ecclesie Summo Pontifici, Petrus Dei gratia Rex Aragonum etc., ejus humilis filius, pedum oscula beatorum. Sanctissime pater, pro dilecto nostro Bernardo minorise presbitero, quem laudabilia merita recomendant, vestre sanctitati supplicationem subscriptam providimus dirigendam, supplicantes eidem sanctitati quatenus supplicationem eandem dignetur propicius admittere et ad exauditionis gratiam introire. Almam personam personam vestram conservare dignetur Altissimus ad sue sancte Ecclesie regimen per tempora longiora. Datum etc.

CCL.—[*Littera domino Pape pro confirmatione collationis et provisionis ecclesie parochialis.*]

Supplicat sanctitati vestre devotus et humilis filius vester Petrus Rex Aragonum quatenus, sibi in persona dilecti sui Bernardi Minorise presbiteri speciale gratiam facientes, quod cum ipse presbiter dudum ecclesiam parrochiam sancte Columbe de Gramaneto, Barchinonensis diocesis, per mortem Bartholomei Cathalani ultimi rectoris ejusdem qui in partibus diem suum clausit extremum tunc de jure et de facto vacantem, alias sibi debitam virtute quarundam litterarum vestre sanctitatis, acceptaverit, etsi de ea petierit et obtinuerit provideri et in ejus corporalem possessionem inductus fuerit eamque teneat et possideat pacifice et quiete, et dubitet ne ante dicti Bartholomei obitum dicta ecclesia foret collationi sedis apostolice generaliter vel specialiter reservata, dictas collationem et provisionem dignemini ex certa scientia confirmare, vel in casu reservationis hujusmodi eidem presbitero de ipsa ecclesia cum omnibus juribus et pertinentiis suis de novo misericorditer providere cum omnibus non obstantibus et clausulis opportunis ac executoriis.

Et quod sine alia transeat leccione.

CCLI.—[*Procuratio Cathalonie.*]

Nos Petrus etc., de industria fide et legalitate vestri nobilis .t. plene confisi, vos tanquam ab experto ad hoc sufficientem et idoneum reputantes ad regendum pro nobis procuracionis Cathalonie officium cum presenti ducimus comitendum, cum hac eadem vobis dicte procuracionis officium comitentes tenendum et regendum per vos bene et legaliter, dum vixeritis, cuicumque jus et justitiam ministrando, dantes et concedentes vobis plenariam facultatem hujusmodi nostre comissionis pre-textu nomine nostro jurisdictionem omnimodam exercendi et omnia alia et singula faciendi que ad dictum noscuntur procuracionis officium pertinere et prout per alios qui dictum hucusque rexerunt officium est fieri usitatum; volentes et vobis etiam concedentes quod habeatis et recipiatis pro vestri salario et labore anno quolibet quindecim mille solidos barchinonenses. Mandantes universis et singulis officialibus nostris comitibus, vicecomitibus, baronibus, militibus, civibus et burgensibus et universitatibus civitatum et villarum, nec non feudatariis et subditis nostris quibuscumque infra Cathaloniam comorantibus, presentibus et futuris, quod vos, dum vixeritis, pro nostro procuratore in Cathaloniam habeant et teneant vobisque cum exercitibus et feudorum serviciis et aliter pareant, respondeant et obediant mandataque vestra exequantur in omnibus que quomodolibet pertinere noscuntur ad procuracionis officium antedictum: In cujus rei testimonium etc.

CCLII.—[*Mandatum Regis super bannitis vel a pace et treuga ejectis.*]

Petrus etc., dilectis et fidelibus universis et singulis officialibus nostris vel eorum locatenentibus, qui nunc sunt vel erunt pro tempore, presentes literas inspecturis ³⁰, salutem et dilectionem. Dudum vobis mandatum nostrum literatorie direximus sub hac forma: "Petrus etc., dilectis et fidelibus etc. Dum impunitas scelerum per campum licencie discurrit efrenis, claustra juris infringit aditum injuriis ministrando et per consequens ipsa impunitas fit penalis reservando puniendos penis majoribus et per impunitate transgressionis exemplar blandiendo aliis ad offensam. Sane, nostris auribus noviter est deductum quod ³¹, licet criminosi aliqui per aliquem ex vobis seu predecessorum vestrorum banniti fuerint vel a pace et treuga ejecti, per alios oficiales forsitan ignaros de hujusmodi bannimento vel enantamento aut illud ex quo inde cerciorati non sunt volentes non sine reprehensionis nota sub connivencia preterire, criminosos hujusmodi bannitos vel a pace et treuga ejectos receptare non desinunt, vel saltem non curant pro talibus evitare et contra eos procedere ut deberent, quamobrem ipsis criminosi et aliis etiam impunitatis exemplo prestatur occasio et lexantur ³² habere similia vel majora seu graviora facinora comitendi, rigor nostre justicie in contemptum deducitur bonumque rei publice leditur manifeste, nec minus enervantur constitutiones pacium et treugarum super hoc edite, quibus et specialiter constitutione illa seu usatico incipienti, *Si quis ex magnatibus*, caveatur quod eiecti a pace et treuga in Catalonia non debeant sustineri, quinimo omnes magnates contra eiectos a pace et treuga nobiscum et sine nobis guerram facere teneantur, quod in abusum deventum est per insolentiam et negligenciam officialium nostrorum id, prout deberent, alteri alteris et etiam magnatibus non curantium intimare. Igitur, huic insolencie et abusu opportunis adesse remediis juxta solitudinis regie providenciam cupientes, tenore presentium vobis et vestrum singulis dicimus et mandamus firmiter et expresse et sub pena amissionis officiorum vobis commissorum quatenus, si quis vel siqui, exigentibus suis demeritis vel sua contumacia exposcente, per nos seu aliquem ex vobis banniti fuerint vel a pace vel treuga eiecti, alii nostri officiales universi et singuli illos habendo pro talibus, eosdem inter districtum sibi commissum minime receptare presumant, quinimo contra ipsos ut bannitos regios vel a pace et treuga eiectos procedere rigide teneantur. Et, ne super hoc aliqui vestrum valeant nubilo ignorancie excusari, harum serie vobis et vestrum singulis sub dicta pena et subscripta dicimus injungendum quod ille vestrum, a quo principaliter criminosi

30 Desde *salutem* hasta *dilectis*, entre líneas.

31 La palabra *licet* repetida y tachada una de ellas.

32 *Laxantur*.

aliqui seu contumaces banniti fuerint vel a pace et treuga eiecti, inde certificet per suas literas omnes alios et singulos officiales regios Catalonie, saltem in vicariarum capitibus presidentes seu prefectos, eisdem illorum talium ³³ nomina specificè declarando, qua certificatione recepta hujusmodi, in locis quibus prefuerint bannimentum ipsum vel eiectionem a pace et treuga faciant solenniter publicari et bannitos etiam bannire noviter infra eorum districtum, ipsosque bannitos et a pace et treuga eiectos tanquam bannitos et eiectos a pace et treuga proprios sub pena solita ab omnibus suis subditis facere evitari, et nichilominus quilibet dictorum vicariorum aliis officialibus minoribus, puta subvicariis et baiulis locorum que sunt in, seu de ipsorum vicariis, nec non etiam quo ad eiectos a pace et treuga prelati, baronibus, nobilibus et militibus et aliis inter vicarias seu in convicinio castra et loca habentibus, vel eorum officialibus, illud teneantur literatorie nunciare requisitione seu monitione preambula, ut erga illos in non receptando eosdem vel dando eis consilium, auxilium vel favorem, dictas constitutiones pacium et treugarum et specialiter dictam constitutionem seu usaticum incipiens, *Si quis ex magnatibus*, sub incursu penarum in ipsis contentarum curent tenaciter observare; et dicti etiam officiales nostri predictos bannitos vel a pace et treuga eiectos, si eos capere poterunt, remittere ordinario vel iudici requirenti, ut sic criminosi ipsi, qui publice non sun ³⁴ veriti delinquere, publica confusione repulsi manifesta-que repulsa confusi intra jurisdictionem regiam nullos adjuutores inveniant seu fautores; adicientes quod, siquis vel siqui vestrum in predictis et subscriptis firmiter observandis negligentes fueritis seu remissi, illas penas quas dicti criminosi mererentur irremediabiliter incurretis. Mandantes sub dictis penis ut presens nostrum mandatum pro observatione et executione dictarum constitutionum factum voce preconis publicari faciatis et in libris curiarum vestrarum copiari et inseri ad memoriam sempiternam. Datum etc." Verum quia, sicut intelleximus, vos seu aliqui vestrum provisionem nostram preinsertam, maturo et digesto consilio et pro utilitate rei publice et subditorum nostrorum factam vobisque intimatam, curatis minime observare, ideo illos vestrum provisionis nostre hujusmodi nelectores graviter arguentes, vobis et unicuique vestrum dicimus et districte percipiendi mandamus sub penis predictis et sub aliis etiam gravioribus nostro arbitrio reservandis quatenus jamdictam provisionem et mandatum, tam quo ad bannitos et a pace et treuga eiectos preteritos quam futuros, servetis irrefragabiliter juxta sui seriem et tenorem. Injungentes vobis ulterius ut, si forsam aliquos barones, milites, seu alios dicte provisionis facte pro observantia constitutionis predictæ noveritis contemptores, contra illos procedatis fortiter,

33 *Talium* entre líneas.

34 *Sumi*.

prout de jure et ratione et secundum constitutiones Cathalonie fuerit faciendum; expensas vero, quas super intimationibus hujusmodi faciendis vos facere contigerit, de emolumentis et proventibus curiarum vestrum cuilibet commissarum volumus fieri et jubemus. Datum etc.

CCLIII.—*Optima diffinitio generalis.*

Nos Petrus etc. Tenore presentis carte nostre cunctis temporibus valiture absolvimus, diffinimus, remittimus et relaxamus ac perdonamus de certa scientia et consulte vobis fideli nostro Maciano Messeguerii, civi barchinonensi, omnem actionem, questionem, petitionem et demandam civilem et criminalem et quamlibet aliam, que per nos seu officiales nostros quoscumque posset contra vos seu bona vestra fieri ratione seu occasione quoruncumque criminum, excessuum seu delictorum, de quibus vos usque in hunc diem fueritis diffamatus, accusatus, seu delatus, sive pro et de quibus contra vos potuerit seu posset ex officio vel aliter inquiri, seu procedi, seu possetis accusari, defferri, seu denunciari in causam, seu in judicium trahi ex officio vel aliter quavis causa, dato quod crimina, delicta seu excessus ipsi forent gravissimi et expressionem requirerent specialem, etiam si sint tales seu talia qui, seu que, de sui natura, nisi exprimantur et declarentur in epecie, non comprehenderetur, aut diceretur vel impugnaretur ipsa non debere aut posse comprehendi seu intelligi in generali sermone seu diffinitione; quoniam nos ex plenitudine nostre regie potestatis omnia et singula jura adversancia tali generali diffinitioni, aut loquencia quod in, seu sub generali diffinitione, gravia seu enormia crimina comprehendi non possunt, et omnes opiniones jurium hiis contrarias tollimus, et omnem defectum, si quis est vel esse potest, supplemus, et ipsam generalem diffinitionem valere et tenere volumus ex plenitudine qua supra, ac si omnia et singula crimina, delicta et excessus sub quacumque specie cadere et inesse possent hic, essent dicta, specificata et enumerata ac etiam declarata, omni impugnatione omnique exceptione penitus quiescente. Declarantes in verbo regio et in fide nostra regia esse nostre intentionis quod de omnibus et singulis criminibus, excessibus seu delictis, quantumcumque gravibus et enormibus et sub quavis cadant specie et expressione verborum, vobis dicto .t. diffinitionem, remissionem, gratiam, relaxationem et perdonamentum facimus et facere intendimus absque aliqua retentione et exceptione, et hujusmodi gratiam, remissionem, relaxationem et perdonum extendi volumus ad omnia et singula crimina, delicta et excessus que et qui usque in presentem diem per nos seu officiales nostros aut alios quoscumque possent vobis ex diffamatione, accusatione, denunciatione, officio, seu aliter, impingui, opponi seu quomodolibet imputari. Precludentes expresse ac de certa scientia tam nobis quam universis et singulis officialibus nostris presentibus et futuris et successoribus nostris omnem viam et materiam contra vos seu

bona vestra agendi civiliter aut criminaliter seu aliquo modo malignandi, seu vos in persona vel bonis molestandi seu inquietandi pro aliquibus criminibus, excessibus seu delictis que usque nunc comiseritis, aut commississe dicamini, cum ad ea omnia, quecumque et quantacumque sint, presens gracia, diffinicio, seu remissio se extendant easque extendi volumus et decernimus, sicut melius et sincerius potest dici, scribi et intelligi ad bonum, sanum et sincerum intellectum vestri et vestrorum; recolentes et ad memoriam reducentes usaticum Barchinone *Quoniam per iniquum*, quem precipue locum suum venditare volumus in hoc casu. Et nichilominus ex plenitudine regie potestatis predictae tollimus et abolemus quamcumque infamiam ac notam infamie juris et facti, siquam ex difamationibus, delationibus, accusationibus, denunciationibus seu inquisitionibus ex officio vel aliter contra vos factis de aliquo seu aliquibus criminibus seu excessibus, seu ratione alicujus enantamenti seu processus adversus vos facti vel incohati, incurristis, aut posset dici vos incurrisse, vos restituentes ad fame vestre integritatem, omni dubio procul pulso. Et volumus et mandamus quoscumque processus contra vos factos vel incohatos per nos seu officiales nostros esse cassos, irritos atque nullos et carrere ³⁵ penitus viribus et effectu, ac si facti vel incohati minime extitissent et non factos fieri nunc debuissent et deinceps fieri non debere, omnesque emparas bonorum vestrorum et manuleutas et alia enantamenta contra personam seu bona vestra facta et facta tollimus et absolvimus et ad statum pristinum reducimus, et ea cancellari et deleri jubemus per officiales nostros per quos facta et facte sint, ad simplicem vestri requisicionem et etiam sine viso tenore presentis seu ejus copia autentica, mandato alio minime expectato, ipsasque et ipsa nos hujus serie cancellamus et pro cancellatis haberi volumus et decernimus pro cancellatis, abolitis, irritis atque nullis, sic quod vos cum omnibus bonis vestris tanquam quietius, absolutus et inmundis ab omnibus et singulis supradictis possitis ire, esse et stare per totam terram et dominationem nostram salve pariter et secure et de eis disponere pro vestre libito voluntatis, vobis tamen faciente conquerentibus de vobis, civiliter duntaxat, justitie complementum. Injungentes firmiter et de certa scientia cum hac eadem universis et singulis officialibus nostris presentibus et futuris sub ire et indignationis nostre incursu quatenus, hujusmodi nostram difinitionem, gratiam et remissionem firmam et validam habentes, contra ipsam non faciant, veniant vel attemptent, nec eam calumpniare seu interpretari presumant, cum nos eis meliori et sinceriori mente, forma, causa et modo, quibus hoc fieri potuerit, facerimus et fieri intendimus et in fide nostra regia vos dictum .t. presenti nostra gratia, absolute et diffinitione ad plenum gaudere volumus absque aliqua interpretatione, dubitatione et exceptione, que,

35 Carere.

si fieret, tanquam perniciosam decernimus esse nullam, irritam et inane. Pro quibus quidem difinitione, remissione et ³⁶ gratia habuimus a vobis duas mille et quingentas libras monete barchinonensis, quas pro nobis dici fecistis in tabula Raymundi Ledoni, camporis Barchinone, dilecto consiliario et thesaurario nostro Bernardo de Ulzinellis militi legumque doctori. In cuius rei testimonium etc.

CCLIV.—*Littera missa per episcopum et capitulum Barchinone episcopo et capitulo et probis hominibus civitatis Gerunde.*

Ad exemplar Iherusalem civitatis superne, cujus cives, cum ad terminum pervenerint preobatum, vident divinam essenciam et perfruuntur eadem, Deum sine intermissione honorant, benedicunt et laudant, oportet illos qui ad dictam civitatem venire desiderant, dum in hujus mundi ³⁷ peregrinatur exilio, non solum Deum in se set in sanctis suis honorare, benedicere et laudare, et in illis precipue propter quorum merita plures gracias et beneficia percipere dinoscuntur; nemo enim potest Deum diligere, nisi diligit sanctos suos, et qui recipit beneficium est illi a quo vel propter quem recipit ad rependendum naturaliter obligatus. Cum igitur propter beatissime virginis et martiris Christi Eulalie, cujus corpus in nostra Barchinone requiescit ecclesia, merita gloriosa largitor bonorum omnium plurimas gratias et beneficia spiritualia et temporalia contulerit et conferat, nedum ipsi ecclesie que ejus sacratissimo corpore honoratur et civitati Barchinone que ejus est precioso sanguine rubricata sed toti Catalonie que ejusdem sanctitate et meritis non mediocriter decoratur, et sit ordinatum per illustrissimum principem dominum Petrum Regem Aragonum, qui eandem virginem et martirem, sicut predecesoris sui fecerunt, patronam suam reputat specialem, et inclitos dominos infantes Petrum et Raimundum Berengarii, reverendissimum patrem .i. archiepiscopum Terracone ³⁸ et nos ac cives ipsius civitatis quod dictum sacratissimum corpus, die dominica post instans festum apostolorum Petri et Pauli, transferatur infra dictam ecclesiam honorifice ad locum ad hoc sumptuoso opere preparatum, ut ad ipsam sanctam, que bonis nostris non indiget sed nos suis, populi devotio augeatur et sibi aliqualis honor proprius ³⁹ et si non debitus impendatur, prudentiam vestram et amicitiam tota cordis affectione rogamus quatenus vos, domine episcope, personaliter et vos capitulum et juratos ⁴⁰ per aliquas ex vobis personas honorabiles, dictis die et loco, ad honorandum translationem hujusmodi intersitis, ut per vos et alios qui ibi intererunt

36 *Remissione, tachado.*

37 *Mudi, en el manuscrito.*

38 *Entre líneas, archiepiscopum Terracone.*

39 *Entre líneas, proprius.*

40 *Entre líneas, et juratos, por et jurati.*

in ipsa sancta virgine et martire honoretur et laudetur Deus, et alacri animo pronaque voluntate persolvantur ymni leticie salutaris et honorantes et laudantes, ipsa intercedente, mereamur consortes fieri civium superiorum. Nos enim, ultra premium quod ex hoc a Deo consequimini, reputabimus nos vobis propterea obligatos, confidenter significantes, siqua possumus, facere vobis grata. Datum Barchinone II^o idus junii, anno domini millesimo trecentesimo tricessimo nono.

CCLV.—[*Annullatio et cassatio, pro parte Regis, processuum causa Unionis in favore filiorum cujusdam consilarii.*]

Nos Petrus etc. Attendentes pro parte vestri dilecti .t. fuisse nobis humiliter supplicatum ut nostro regali oraculo de et super infrascriptis vos, tanquam filium et heredem universalem .t. consilarii nostri, tangentibus, de quibus est ad plenum nostra consciencia veridice informata, dignaremur perhibere testimonium veritatis, igitur quia, vestris nec minus etiam dicti patris vestri exposcentibus meritis et longevis serviciis per dictum patrem vestrum et vos nobis prestitis et ad que prestanda vos datis assidue operam efficacem, nos invitant et astringunt ut ad ea omnia que vestrum honorem, comodum seu profectum respiciant, nedum si ex justitie debito teneamur sed etiam ubi favor noster et gratia requirantur, vestra fidelis sinceritas nos inveniat liberales, tenore presentis carte nostre cunctis temporibus valiture, fate-mur et in veritate recognoscimus et veritatis testimonium perhibemus quod dictus pater vester tempore reprobe et abolite unionis fuit in servicio nostro, ab horrendo et detestando dictam unionem et eidem adherentes; sed, cum nos essemus in civitate Valencie et a dicta unione detestabili urgeremur, idem .t., sicut plures alii servitores nostri, ad mandatum nostrum expressum et non absque sui molestia et gravi displicencia dictam unionem fuit jurare coactus, protestatione tamen previa per dictum t. quod dictam unionem ad nostri jussum compellebatur jurare, et cum nos recederemus a dicta Valencie civitate, idem t. remansit in ea infirmitate detentus, sed non oblitus nostri honoris quem zelavit semper in intimis cordis sui, quia impeditus dicta infirmitate nobis servire non poterat in persona sua, vos dictum Petrum et Ludovicum filios suos cum decem et pluribus equis et armis ad nos et nostrum servicium venire et esse providit suis propriis sumptibus et expensis continue et tandiu quousque nos, extincta unione predicta, dictam intravimus civitatem, et si plures quam vos et dictum Ludovicum ad id abiles idem pater vester haberet filios, plures non est dubium ad nostrum servicium et contra dictam unionem mortiferam deputasset; et ulterius, quia dictus t. unionem predictam, quamdiu vixit, ut predicatur, terribiliter perorrebat, cum a dicta infirmitate convaluisset, volens exire et deserere dictam civitatem tunc temporis quo in ea dicta pestifera unio

foveatur, preparans se quanto secretius poterat ad dictum exitum, premisit et transmittere disposuit versus civitatem Xative, que nostro servicio adherebat, uxorem suam cum non nullis azemibilis circa numerum viginti, jocalibus et aliis rebus mobilibus oneratis, et, cum fautores dicte abolite unionis transmissionem azemilarum hujusmodi presensissent, fecerunt insultum adversus ducentes dictas azemilas apud locum de Benifayo et eas cum dictis bonis omnibus occuparunt et ad se retinuerunt non absque dampno maximo patris vestri, cujus occupatores et dampnificatores ⁴¹ pretextu dictus .t. suam petitionem tanquam dampnificatus occasione unionis perverse obtulit, prout alii dampnificati, coram iudicibus deputatis ad ea, et inde obtinuit sententiam, per quam sibi adjudicata fuerunt quinquaginta milia solidorum; quibus non obstantibus, ad instigationem quorundam dicti .t. et filiorum suorum emulorum falso suggerencium dictum .t. dicte unionis actibus adhesisse, fuit inde inceptum inquiri contra ipsum .t., qui certos caplevatores prestitit ratione predicta; sed, cum idem .t., dicta inquisitione pendente, fuisset morte preventus, non fuit processum amplius in eadem. Et quia ex supra declaratis, de quibus extitit veridica informatio per nos recepta ut superius est contentum, clarissime constat dictum .t. esse et fuisse quitium et immunem ab omni labe unionis predictae, ideo ad servandam ipsius Raimundi et posteritatis sue famam testimonio presentis rescripti regalis et carte nostre, quam vim sententie volumus et decernimus obtinere, dicimus et cum ea majori expressione mentis nostre qua possumus et in bona fide nostra declaramus predicta omnia que diximus et retulimus ad comendationem dicti .t. et veri nexus fidelitatis et sinceritatis, quo nobis et honori nostro astringebatur, sic fuisse et processisse et nos ad plenum de eis omnibus recordamur. Dicimus etiam, motu nostro proprio et in fide qua supra, nostre esse intentionis quod quicumque nobis aut alii pro nobis suggestisset dictum .t. adhesisse aliquo modo unioni predictae illud suggestit typo malicie et invidie et non zelo justicie seu veritatis; sicque dictum .t. cum omnibus bonis suis, quecumque sint et ubicumque, reddimus et decernimus et nominamus a predicta unione et ejus actibus salvum, quitium et immunem, annullantes, cassantes et irritantes et delentes penitus ac pro nullis et cassis et irritis nunciantes quoscumque processus contra dictum .t. dicta de causa inceptos eosque effectu et viribus vacuantes. Et hujusmodi cartam nostram et omnia et singula supra contenta, pro dicto .t. suaque posteritate et vobis dicto .t. ejus filio et herede faciencia, valere et tenere volumus ac perpetuo esse mansura ad omne bonum intellectum posteritatis sue et vestri dicti .t. comodum et profectum; supplementes proprio motu ex plenitudine nostre regie potestatis omnem solemnitatem fori et juris que in ferendis sententiis requiritur et servatur, et

41 Por *occupationis* et *dampnificationis*.

tollentes eadem potestate omne dubium, si quod in premissis et circa premissa posset aliquo tempore suscitari. Et mandamus sub ire et indignationis nostre incursu universis et singulis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris quatenus hujusmodi cartam nostram et omnia contenta in ea, que vim sententie obtinere volumus et decernimus ut prefertur, firma habeant, teneant et observent, et eis aut alicui ipsorum impugnando, interpretando seu obiciendo aut aliter contraire quomodolibet non presument. Nec minus eisdem injungimus prout supra et cuicumque seu quibuscumque notariis et scriptoribus aliisque quicumque sint, in cujus seu quorum posse sint processus vel inquisitio de predictis facti vel facta, quatenus tangant dictum .t. aut caplevatores per eum datos, ut illos dilanient, deleant et cancellent taliter quod nullo tempore valeant apparere. In cujus rei testimonium etc. Datum etc.

CCLVI.—[*Ampliatio auctoritatis notarie.*]

Nos Petrus etc. Attendentes nos, cum carta nostra pendenti sigillo munita, constituisse et creasse vos t. in notarium publicum per totam terram, dicionem et dominacionem nostram, ita quod in universis et singulis locis terre dominacioni ac dicioni nostre subiectis possitis recipere et conficere testamenta, acta, attestaciones, sententias et quelibet alia instrumenta quorumcumque contractuum essent et qualibet alias scripturas autenticas et publicas et ea scribere ac scribi facere per substitutum aut substitutos, a vobis juratos tamen, prout hec et alia in ipsa carta continentur; attendentes etiam per vos fuisse nobis humiliter supplicatum ut auctoritatem et decretum hujusmodi vobis ut premititur concessam ampliare de benignitate regia dignaremur, ideo supplicationi vestre benigne annuentes, attentis et consideratis suficiencia, idoneitate ac firma vestris, quas in conspectu nostro et aliter pluries novimus comendabiles et expertas, tenore presentis carte nostre concedimus vobis dicto .t. ex nostri regia potestate et auctoritatem et licentiam plenissimam vobis conferimus cum eadem quod in universis et singulis locis diccioni ac jurisdictioni nostre subiectis valeatis et possitis per vos ac substitutum et substitutos seu substituendos, a vobis juratos tamen, recipere et conficere ac scribere et recipi, confici ac scribi facere testamenta, acta, attestaciones, sententias et quelibet alia instrumenta quorumcumque contractuum fuerint et quaslibet alias scripturas publicas et autenticas civiles, judiciales videlicet et criminales, nos enim ipsa testamenta, acta, attestaciones, sentencias, instrumenta et alias scripturas publicas et autenticas per dictos juratos et substitutos per vos assumptos et in posterum assumendos recipienda et recepta valere volumus et tenere, ac si per vos recepta essent personaliter seu confecta, et eisdem auctoritatem nostram impendimus et decretum, ita quod eisdem in iudicio et extra iudicium fides plenaria habeatur et omnimodam obtineant roboris firmitatem, dum tamen vos subscriptionem et

signum vestrum apposueritis in eisdem. Mandantes per presentem cartam nostram generali gubernatori nostro ejusque vices gerentibus, vicariis, baiulis, curiis, justitiis, suprajunctariis, çalmedinis, merinis et universis aliis officialibus et subditis nostris ubilibet constitutis, presentibus et futuris, quod hanc nostram concessionem et auctoritatis ampliationem firmam habeant, teneant et observent et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione seu causa, quibusvis ordinationibus seu statutis generalibus vel specialibus, in contrarium editis vel edendis, obstantibus nullo modo. In cujus rei testimonium etc. Datum etc.

CCLVII.—[*De punitione cujusdam domicelli acunydati causa violentie et injurie illate cuidam bajulo.*]

Petrus etc., nobili et dilectis consiliario nostro Berengario de Apileia militi gerenti vices gubernatoris in Cathalonia, vicariis, baiulis, aliisque officialibus nostris vel eorum loca tenentibus, presentibus et futuris, salutem et dilectionem. Cum nos legitime fuerimus informati quod Johannes de Montbuy, domicellus, die ultima mensis Augusti proxime preteriti, in magnum dedecus et contemptum nostre regie magestatis magnam violentiam et injuriam intulit Raimundo Guarro, baiulo nostro Pratorum et Segarre constituto in civitate Barchinone in qua nos personaliter tunc eramus, sicut nunc sumus, et ad quam pro negociis bajulie sibi comisse et jurisdictionem regiam tangentibus venerat, sic quod dictus Johannes, Dei et nostro timore postposito neglectisque penis que per usaticos Barchinone infliguntur contra talia facientes, injuriose et ⁴² victuperose traxit aperte retro per capillos seu crines dictum bajulum cum magna violencia vicibus iteratis, ex quo dictus Johannes in penas contentas in usatico Barchinone incipiente, *Auctoritate et rogatu*, noscitur incedisse, quibus inter cetera cavetur quod nocumentum, dampnum vel forisfacturam contra dictum usaticum inferens, ipsa die qua hec fecerit teneat se pro acunydato a potestate, et si per hoc aliquod malum prendiderit nullo modo ei emendatum sit, et nichilominus malum quod in persona aut bonis intulit malum passo debeat undecuplum emendare, propterea vobis unicuique vestrum dicimus et mandamus expresse quatenus in locis solennibus jurisdictionis cuilibet vestrum comisse faciatis confestim dictum Johannem publice et solenniter proclamari esse a nobis acunydatum et quod omnes et singuli officiales et subditi nostri inferant sibi tam in persona quam bonis omne malum et dampnum quod inferre poterunt, tamquam acunydato a nobis, ipsumque capiant si capere poterunt et ad nos remittant bene custoditum pro tanta offensa nobis illata debite puniendum; et nichilominus, cum secundum mentem dicti usatici prefatus Johannes illatum malum dicto baiulo debeat in un-

42 *Et*, entre líneas.

decuplum, ut premittitur, emendare, cujus mali esmenda que per usaticos Barchinone ad tres uncias auri cocti extimata est, undecuplata ad triginta tres uncias auri cocti ascendit, ideo volumus et vobis mandamus quod de bonis dicti Johannis de Montbuy, ubicumque ea invenire poteritis, dictas triginta tres uncias auri cocti emendari et resarciri dicto baiulo faciatis. Retinemus tamen nobis esmendam desonoris quem ex predictis idem Johannes nobis intulit, quam esmendam valeamus petere et exigere juxta formam dicti usatici, quando nobis visum fuerit expedire. Mandantes etiam specialiter vobis dictis officialibus et vestrum cuilibet ut premissa omnia et singula cum summa diligentia executioni mandetis, scituri quod, si ob vestri culpam, desidiam vel favorem aliquid omissum fuerit executioni deduci de predictis que valde cordi habemus, id imputabitur culpe vestre vosque proinde tam rigide puniemus quod aliis cedet exemplariter ad doctrinam. Datum Barchinone, XII^a die septembris, anno etc.

CCLVIII.—[*Supplicatio pro quodam presbitero facta domino Pape.*]

Clementissime pater: Pro benemeritis atque dignis et quos litterarum scientia, vite ac morum honestas laudabiliter recomendat apud vestram sanctitatem libenter effundimus preces nostras, e firmo tenentes quod eas libenter ad exauditionis gratiam introducet. Hinc est, pie pater, quod pro dilecto nostro Francisco de Albesa presbitero Vicensi, cui pretacta merita et alia Dei donaria divinitus suffragantur, vestre sanctitati supplicationem subscriptam providimus dirigendam, eidem humiliter supplicantes ac pro speciali munere postulantes quatenus honore nostri et dicti presbiteri meritorum obtentu dictam supplicationem dignemini benignius exaudire, nam ex inde acceptum munus specialisque gratia vobis utique largientur pro qua referemus vestre beatitudini dignas grates. Almam personam vestram dignetur Altissimus conservare incolumem Ecclesie sue sancte.

CCLIX.—[*Ordinatio solutionum in insula Sardinie.*]

Petrus Dei gratia Rex Aragonum etc., ffidelibus nostris administratoribus reddituum et jurium nostrorum insule Sardinie vel eorum locatentibus, qui nunc sunt vel erunt pro tempore, salutem et gratiam. Noveritis quod ad tollendam omnis questionis materiam que tam apud vos quam inter assignatarios, habentes videlicet assignationes vel obligationes super pecunia reddituum et jurium predictorum, frequenter, ut percepimus, suscitatur ratione solutionum fiendarum ex inde, nec minus ut hiis que in dicta insula potiori cautela et adjutorio indigent primo et principaliter succurratur, certos gradus et formas in ipsis solutionibus faciendis prout subdistingitur providimus observari. Volumus quidem, ordinamus, ac statuimus de certa scientia ut salaria custo-

dum castrum Callari et Algerii ac Sasserii omnesque assignationes facte et fiende pro restauratione et defensione dicti loci de Alguerio principaliter et ante omnia persolvantur; secundo retinencie aliorum castrorum; tercio salaria officialium dicte insule; quarto stipendia equitum; quinto perpetua et violaria quorumcumque; sexto debita que per nostram curiam debeantur; septimo et ultimo debita que debeantur ex gratiis per nos factis. Declaramus tamen et volumus quod, ubi pecunia non sufficeret ad predicta omnia exsolvenda, defectus ipsius pecunie ex toto cadat super ultimo gradu, et si adhuc non sufficiat, ipsa pecunia cadat super sexto ex toto, et, si non sufficiat vobis pecunia, cadat defectus ex toto super quinto gradu, et sic per eundem modum fiat et ordinetur in omnibus gradibus de gradu in gradum usque ad primum veniendo, ita quod prioritas cujuslibet gradus secundum ordinem presentis nostre ordinationis in solutionibus faciendis ex toto in gradu quolibet observetur, et in quolibet gradu volumus priorem tempore esse potioris juris quantum ad nominatos in ipso gradu tantum modo et contentos, vobis tenore presentium et de certa scientia inibentes quod ad solvendum quicquam alicui procedere nequeatis, nisi servando gradum et ordinem ac modum superius predictos. Et si contrarium in aliquo temptaveritis, citra penam quam subire merebitur pro nostri transgressione mandati, mandamus tenore presentis magistro rationali curie nostre vel alii inde a vobis computum audituro quod ea recipere in nostro computo non presumat, nisi in litteris, si que in contrarium fierent, tenor hujus littere inseratur. Datum ⁴³, Calatayub, sub nostro sigillo secreto, XIII^a die Januarii, anno a nativitate domini M^o CCC^o L^o IX^o.

CCLX.—[*Littera missa duci Bavarie super guerra inter Reges Aragonum et Castelle.*]

Petrus Dei gratia etc., egregio viro Roberto, comiti palatini et duci Bavarie, velut fratri nostro carissimo, salutem et fraterne dilectionis affectum. Vestras recepimus litteras in quibus nobis tam vestri quam egregie Beatricis vestre conjugis, velut sororis nostre carissime, ac liberorum vobis et sibi comunium statum prosperum et incolumem nunciastis, quod acceptum nobis fuit admodum atque gratum, rogantes vos quod de prosperis successibus vestri et dicte vestre conjugis totiusque prosapie vestre nos certificare sepius conemini et volitis; et quia vice versa vos credimus gratulari, cum de nobis et inclita domo nostra vobis prospera nunciantur, significamus vobis hujus serie quod nos cum illustri Alienora Regina Aragonum, consorte nostra carissima ac natis nobis et sibi comunibus plena fruimur corporum per Dei gra-

43 Tachado, etc.

tiam sospitate. Quo ad negotia vigentis guerre Castelle, que vestra cupit nobilitas sibi protinus reserari, eidem tenore presentium patefiat quod Rex Castelle noster publicus inimicus hiis annis, contra omnes conventiones et pacis? ⁴⁴ federa inter nos ex parte una et dictum Regem ejusque predecessores ex altera inita et facta?, guerram nobis et nostris subditis mouit?, nulla ratione preambula sed tantum ejus? varia? ⁴⁵ voluntate, et postea, cum tam nos quam ipse, coadunatis turbis et aciebus ⁴⁶ adire vellemus et essemus omnes intra quatuor leucarum spatium constituti, fuerunt inter nos et eum treuge firmate propriis nostri et ipsius Regis juramentis et homagiis facte? in posse et manu domini cardinalis Guillelmi nomine et tanquam legati Romane Curie recipientis sub certis modis, formis, pactis et conditionibus, que Rex predictus tanquam lezor proprii sacramenti et non absque sue fidei detrimento adimplere noluit nec curavit. Postmodum vero, cum iteratis et repetitis vicibus tam nos quam ipse Rex ad iniendum campestre bellum pro viribus parassemus, dictus Rex, acquisito colore quod tractatus pacis qui fiebant ⁴⁷ inter nos et eum per dictum cardinalem Bononie, dicte sedis legatum, sibi locum et finem debitum manciparent, suos fecit stipendiarios retrocedere et ipse idem cum sui magna innominia retrocessit, quod nos tollerare nequivimus, immo ipsius Regis regnum intravimus manu forti et fuimus juxta locum ubi ipse propriam aciem congregarat, sed cum eum inibi, sui fuga mediante, reperire nequivimus, non nullis ejus subditis, villis et opidis submissis incendio et gladio dire mortis, curavimus ad propria feliciter remeare. Tractu quidem temporis, nobis degentibus in nostre Cathalonie principatu, nobilis et dilectus consiliarius noster Enriqus Comes Tres-tamere miles et non nulli alii nobiles cum nostrorum fidelium equitum octingentorum numero, vel circa, intrarunt regnum dicti Regis Castelle causa dampnificandi illud pro viribus atque posse, et cum forent in quadam villa quam ab inimicorum manibus eripuerunt vi armorum, ad eorum pervenit auditum quod frontalerii regni dicti Regis Castelle in eos veniebant numero mille et quingentorum equitum causa eiciendi illos a confinibus dicti regni, qui nostrates, non expectato inimicorum adventu, ilico ipsam villam cum suma letitia exierunt et suis aciebus animose ordinatis ad bellum accesserunt obviam inimicis in eos taliter

44 Palabra, casi ilegible. El ángulo superior de la derecha de este folio 138 v., así como el izquierdo de la misma parte del siguiente aparecen casi completamente borrados como si se hubiesen mojado y la tinta, además, hubiese sido muy débil. Sin embargo, he podido leer casi todas las palabras, aunque algunas como dudosas.

Lo mismo ocurre —y debido a idéntica causa— en los restantes folios hasta el 156 en que termina el manuscrito.

45 Palabras de lectura dudosa por hallarse en la parte del folio a la que acabo de aludir.

46 Ilegibles cinco o seis letras por la misma causa.

47 Palabra enmendada. ¿Iniebant? El sentido no varía.

tamque fortiter irruentes, invocato nomine sancti Georgi pro cuius reverencia omnes nostros stipendiarios ejus signo facimus comuniri, quod iudicio Alti Regis, qui superborum cornua inclinat et comprimit, eosdem triumphaliter superarunt, in quo quidem conflictu plures quam trecenti equites nostrorum hostium, inter quos erat Johannes Ferdinandi de Finestrosa miles capitaneus dicte guerre, extremo supplicio devenerunt, sicut et omnes fecissent nisi triste fuge remedium eis per obtine valisset; fuerunt etiam et tunc capti Enecus Luppi de Forosco, Ffurta das Diez milites et nonnulli alii viri notabiles et insignes numero triginta et amplius, quique nostris carceribus sunt detrusi, quo facto, nostrates regnum nostrum Aragonum victoriosius adiverunt. Ceterum vero per dictum dominum cardinalem nominatum proxime in et super guerra ipsa quidam pacis tractatus noviter iniuntur, de quibus inspectis, prescriptis et aliis, que non sunt de Rege uncto per alium referenda, modicum imo vix aliquid speramus; set credimus et confidimus in eo in quo regnamus et vivimus, quique nostram justitiam hucusque prosequi sui bonitate inefabili misericorditer est dignatus, quod taliter negotia ipsius guerre nobis salubriter adherebunt quod nedum vobis cui promptissime scribemus set etiam toti mundo poterunt cum triumpho nostri ceptri regii universaliter propalari. Datum etc.

CCLXI.—[*Concessio beneficii et presentatio ad ipsum.*]

Nos Petrus etc., attendentes beneficium .t. loci, cuius jus patronatus ad nos de jure noscitur pertinere, vacare per mortem .t. quondam presbiteri qui dictum beneficium obtinebat, idcirco vobis fideli nostro .t. presbitero, de cuius vite puritate et conversacione honesta laudabile testimonium peribetur, cum presenti carta nostra beneficium hujusmodi ducimus conferendum, rogantes venerabili t. ut vos confirmet in beneficio antedicto tanquam idoneum et capace quem eidem cum presenti ad ipsum beneficium presentamus. Mandantes nichilominus omnibus nostris officialibus et subditis, presentibus et futuris, quod vos dictum .t. pro presbitero dicti beneficii teneant et tractent vobisque respondeant et responderi faciant de juribus beneficii antedicti. In cuius rei testimonium etc.

CCLXII.—[*Super eodem. Presentatio ad beneficium.*]

Petrus etc., venerabili .t., salutem et dilectionem. Cum nos cum carta nostra sub presentis data confecta beneficium capelle t., cuius jus patronatus ad nos de jure noscitur pertinere, vacans per mortem .t. quondam presbiteri qui ipsum beneficium obtinebat, fideli nostro t. presbitero duxerimus conferendum, idcirco dictum presbiterum tanquam benemeritum, sufficientem et idoneum ad dictum beneficium obtinendum

vobis auctoritate presentium ducimus presentandum. Quare vos requirimus et attente rogamus quatenus dictum t. in dicto beneficio instituere cum omnibus suis iuribus debeatis. Datum etc.

CCLXIII.—[*Reparatio carte corrose per canes.*]

Nos Petrus etc. Quia per vos t. fuit nobis humiliter supplicatum ut, cum quedam carta vestra pergamenea nostro pendenti sigillo munita, cujus tenor inferius est insertus, casu fortuito per canes fuerit corrosa, eandem cartam in registro nostro in quo extitit registrata mandarem perquiri et, ipsa inventa, iterum ex dicto registro rescribi et reparari facere de nostra benignitate regia dignaremur, nos vero, supplicationi huiusmodi favorabiliter annuentes, dicta carta de nostro mandato perquisita in dicto nostro registro et inventa, cujus tenor talis est: “Nos Petrus Dei gratia Rex etc.”, ipsam cartam corrosam que in nostra cancellaria restituta extitit et laniata iussimus reparari eandemque et contenta in ea, prout melius et plenius continentur superius, huius serie reparamus. Mandantes per hanc eandem thesaurario nostro necnon magistro rationali curie nostre et ejus locumtenenti, qui nunc sunt et pro tempore fuerint, et aliis officialibus supradictis quatenus, reparationem nostram huiusmodi firmam habentes et eidem fidem indubiam adhibentes, contenta in carta nostra preinserta compleant ac etiam exequantur, prout ad unumquemque eorum noscuntur melius et plenius pertinere. In cujus rei testimonium presentem reparationis cartam fieri etc.

CCLXIV.—*Emancipatio.*

Nos Petrus etc. Ad supplicationem t. propterea nobis factam presentis, volentis atque petentis a nobis humiliter et devote vos t. ejus filium, minorem septennio, a sacris paternis dimiti et a nexu potestatis patrie liberari, tenore presentis carte nostre vos t. presentem emancipamus et a manu ac paterne nexibus potestatis penitus eximimus et dimittimus ac etiam liberamus, et memorato t. potestatem vos emancipandi et licenciam nostram tribuimus ex nostre regie plenitudine potestatis, ita quod vos amodo absque patrie potestatis obtentu possitis ex nunc testari, agere, contrahere et pacisci et omnia titulo donationis vel aliter vobis acquirere integritate et libere, ac omnia et singula tam in iudicio quam extra iudicium facere et libere exercere que quilibet pater familias liber homo et sui juris effectus potest facere et liberaliter exercere; quas siquidem emancipationem et relaxationem huiusmodi ratas habere volumus atque firmas et tanquam Rex, princeps et dominus nostram in eis auctoritatem etiam impertimur. Mandamus per presentem gubernatori nostro generali ejusque vices gerentibus ceterisque officialibus nostris, presentibus pariter et futuris, quod emancipationem et relaxationem nostras huiusmodi firmas habeant, teneant et observent et ab

omnibus easdem haberi observari faciant et teneri et contra eas non veniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In cujus rei testimonium.

Signum Petri etc., qui predicta concedimus et firmamus eisque auctoritatem nostram impe[n]dimus.

| | | |
|--------------|----|----|
| Testes sunt, | t. | t. |
| t. | t. | t. |

CCLXV.—*Comissio emancipationis.* [Committit Rex vices suas vicario Barchinone et Valencie et dat ei potestatem concedendi cuidam patri facultatem ad emancipandum filium suum minorem.]

Petrus etc. dilecto vicario nostro Barchinone et Valencie vel ejus locumtenenti, salutem et dilectionem. Cum Poncius de Palacio, domicellus, ex justis et legitimis causis coram nobis propositis intendat emancipare Johannem minorem septennem, filium sibi ⁴⁷ et .t. uxoris sue, et liberare eum a nexibus patrie potestatis et propterea nobis humiliter supplicaverit ut emancipandi dictum ejus filium licenciam sibi de benignitate regia concedere dignaremur, idcirco, supplicatione ipsa benique admissa, vobis dicimus et mandamus quatenus, non obstante lege, constitutione sive statuto prohibentibus minores per ipsorum parentes non posse emancipari, dicto Poncio emancipandi dictum ejus filium et liberandi a patrie potestatis nexibus auctoritate nostra licenciam et facultatem plenarie impendatis, prout in similibus est fieri assuetum. Nos enim concedendi ipsam licenciam dicto Poncio de Palacio de nostre regie potestatis plenitudine vobis comitimus vices nostras ac plenam vobis tenore presentium concedimus facultatem. Datum etc.

OCLXVI.—[Scribit dominus Rex cuidam, ut insistat apud Pappam super traslatione cujusdam episcopi supplicata per illum ipsi Pappe.]

Reverende pater et amice carissime: Noveritis nos domino Summo Pontifici scribere in hec verba: "Sanctissime pater, vestre clementie alias recollimus literatorie supplicasse ut venerabilem in Christo patrem fratrem Franciscum, episcopum Guisarelensem, consiliarium nostrum dilectum, ad Doliensem ecclesiam sitam in insula Sardinie, eo quia metu Sardoꝝ sue diocesis, qui jam ejus fratrem nequiter peremerunt, in illa stare non audet, et etiam quia ut e certo percepimus electus ad dictam ecclesiam Doliensem non est homo bone conditionis et aliis justis rationibus expressatis in litteris nostris vestre sanctitati directis, transferre misericorditer dignaretur; et quia nondum scimus an preces fuerint sortite effectum, propterea eidem sanctitati denuo humiliter supplicamus quatenus, ex causis predictis ex quibus juste movemur, dignetur

47 Por sui.

eadem sanctitas super dicta translatione fienda condescendere votis nostris. Almam personam etc. Datum ut infra." Verum quia valde appetimus ut fiat translatio antedicta, idcirco vestram paternitatem et amicitiam quam ad hec specialiter elegimus deprecamur quatenus velitis et placeat ut dicta fiat translatio insistere toto posse, et regraciabimur illud vobis. Datum etc.

CCLXVII.—[*Concessio deferendi arma.*]

Nos Petrus etc. Ad supplicationem humilem pro parte quorundam domesticorum nostrorum propterea factam nobis ⁴⁸ concedimus ⁴⁹ et licentiam plenariam ⁵⁰ impertimur vobis .t. quod absque alicujus pene incurso, de die et nocte, una cum altero ⁵¹ vos concomitante, quecumque arma prohibita ad defensionem vestri et ipsius ⁵² per totam terram et dominationem nostram deferre libere valeatis; quibusvis bannis, penis, statutis, ordinationibus seu revocationibus generalibus vel specialibus de hujusmodi concessionibus ⁵³ sub quacumque verborum expressione conceptis per nos vel alios in contrarium ⁵⁴ factis et amodo faciendis, in quibus nolumus vos nec dictum vos concomitantem aliquatenus comprehendere quinimo ea et cas quo ad hoc tenore presentis de certa scientia revocamus et pro revocatis haberi volumus et jubemus ⁵⁵, obsistentibus nullo modo, nisi in ipsis revocationibus tenor presentis carte ⁵⁶ totaliter sit ⁵⁷ insertus. Mandantes cum hac eadem ⁵⁸ vicariis, baiulis, justitiis, capitibus excubiarum ⁵⁹ ceterisque officialibus nostris, presentibus et futuris, vel locatentibus eorundem quatinus, concessionem et licentiam nostram hujusmodi firmiter observando et observari inviolabiliter faciendo, contra eam non veniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cujus rei testimonium presentem cartam nostram fieri jussimus nostro sigillo pendenti munitam. Datum etc.

48 *Propterea factam nobis*, entre líneas. Debajo, tachadas, *nobis reverenter exhibitam*. En esta fórmula hay varias tachaduras y enmiendas y palabras entre líneas.

49 *Tachadas vobis Thome Rosecti notario Barchinone*.

50 *Plenariam*, entre líneas.

51 *Altero*, entre líneas. Debajo, *uno* tachada.

52 *Ipsius*, entre líneas. Debajo, tachadas, *dicit vos concomitantis*.

53 *De hujusmodi concessionibus*, entre líneas.

54 *Tachada inde*.

55 *Jubemus*, entre líneas. Debajo *indebemus*, tachada.

56 *Nostrae*, tachada.

57 *Sit*, entre líneas. Debajo *esset*, tachada.

58 *Cum hac eadem*, al margen y entre líneas. Debajo, tachadas, *per presentem cartam nostram*.

59 *Capitibus excubiarum*, entre líneas.

CCLXVIII.—[*Donatio in emphiteosim.*]

Tenore presentis carte nostre cunctis temporibus valiture stabilimus et in emphiteosim damus et concedimus vobis fideli consiliario nostro Petro Ça Costa civi barchinonensi et vestris ad meliorandum et non deteriorandum quoddam patium sive trocium terre, quod nunc est fimarium, quodque nos habemus et possidemus per liberum et franchum alodium in orta civitatis Barchinone juxta vel prope pontum qui dicitur de les Bignes, quodque terminatur ab oriente in camino publico, ad meridiem in tenedone Petri Cerva, ad occidente et circio in rego comitali, sub tali tamen pacto et conditione quod pro censu predictorum tribuatis et exsolvatis nobis et quibus voluerimus quolibet anno in festo nativitatis Domini duos denarios monete Barchinonensis de terno; in hiis autem non proclametis neque faciatis vos aut vestri alium dominum vel dominos, nisi tantum nos et nostros, liceatque vobis et vestris post triginta dies ex quo in nobis et nostris fatigati fueritis predicta que vobis in emphiteosim damus et concedimus cum omnibus melioramentis que ibi feceritis vendere et impignerare vestris tantum consimilibus, salvis tamen censu, jure, dominio et fatica XXX dierum nostri et nostrorum. Pro intrata vero predictorum dedistis et exsolvistis nobis et confitemur nos a vobis habuisse recepisse decem solidos barchinonenses, et ideo renunciamus exceptioni non numerate et non solute pecunie ac intrate non habite et non recepte et doli mali et actioni in factum. Insuper convenimus et promittimus vobis quod predicta que vobis in emphiteosim damus et stabilimus cum omnibus melioramentis que ibi feceritis faciemus vos et vestros in hiis successores habere, tenere et possidere in pace, perpetuo, contra omnes personas, et quod tenebimur vobis et vestris semper de firma et legali evictione eorum; et pro hiis omnibus et singulis complendis et attendendis obligamus vobis et vestris omnia bona nostra. Ad hec ego dictus Petrus Ça Costa, acceptans stabilimentum hujusmodi sub conditionibus predictis et eisdem expresse consentiens gratis et ex certa scientia, per me et meos in hiis successores convenio et promitto vobis dicto domino Regi et vestris quod predicta per me a vobis in emphiteosim recepta meliorabo et non deteriorabo in aliquo et dictum censum annuatim solvam et alia complebo, in quantum me tangunt, que superius condicuntur, sub mei et meorum in hiis successorum obligatione bonorum. In cujus rei testimonium nos dictus Rex presens publicum instrumentum fieri jussimus nostre magestatis sigillo appendicio communitum. Quod est actum Barchinone.

Signum Petri etc., qui hec concedimus et firmamus.

Signum Petri Ça Costa predicti, qui hec concedo et firmo.

Testes sunt etc.

CCLXIX.—[*Receptio cujusdam judei in familiarem et domesticum regium.*]

Ad gratuita servicia per te Issacum David Gabba, judeum Barchinone, nobis impensa nostrum intuitum dirigentes volentesque personam tuam nostre familiaritatis titulo premunire, tenore presentis te dictum Issacum David in familiarem et domesticum nostrum recipimus et aliorum judeorum familiarium et domesticorum nostrorum numero agregamus, tibi specialius concedentes ut illis de cetero prerogativis et favoribus gaudeas quibus alii judei familiares et domestici nostri soluti ⁶⁰ sunt gaudere. Ceterum, ut majori prerogativa leteris, ejusdem tenore tibi concedimus ex gratia speciali quod minime tenearis in vestibus tuis rotam portare quam judei tenentur deferre in eorum veste superiori, nec propter obmissionem dicte rote in penam aliquam, sique est imposita seu inflicta contra non defferentes dictam rotam, videaris quomodolibet incidisse. Mandantes cum eadem universis et singulis officialibus et subditis nostris ubilibet constitutis quod, habentes ratam, gratam et firmam hanc nostram concessionem et gratiam, eam tibi teneant et observent ac faciant ab omnibus aliis inviolabiliter observari, teque cum omnibus ⁶¹ rebus et familia tuis tractent ut quemvis alium judeum nostrum familiarem et domesticum ac sinant incedere absque rota, faciant et gaudere prerogativis omnibus quibus alii judei nostri domestici sunt gaudere ⁶² soliti atque debent. In cujus rei testimonium presentem cartam fieri et sigillo nostro pendentem jussimus comuniri. Datum etc.

CCLXX.—[*Franquitas questie, subsidii, hostis, cavalcate etc. concessa procuratori cujusdam monasterii.*]

Nos Petrus etc. Atendentes priorem et fratres conventus monasterii beate Marie de Carmelo, in civitate Barchinone constructi, ob eorum et dicti monasterii necessitatem et comodum ordinasse in procuratorem et operarium dictorum monasterii et conventus vos fidelem nostrum Arnaldum Serra mercatorem, civem barchinonensem, et propterea nobis humiliter supplicasse ut vos prossequi dignaremur nostris gratiis et favoribus infrascriptis, igitur, ipsorum fratrum quibus scincera devotione afficimur supplicationi favorabiliter inclinati, tenore presentis carte nostre firmiter valiture enfranguimus vos dictum Arnadum Serra immunemque et francum facimus cum omnibus bonis vestris, dum dictorum monasterii et conventus procurator et operarius extiteritis, ab omni pena, questia, subsidio et quavis alia exactione regali et ab omni exercitu, hoste et cavalcata et eorum redoptionibus, preterquam si in eis

⁶⁰ Soliti.

⁶¹ Cum omnibus, entre líneas.

⁶² Sunt gaudere, entre líneas.

nos personaliter adesemus; ita quod non teneamini in dictos exercitus, hostes et cavalcatas personaliter adesse vel ire nec aliquem loco vestri mitere, dum dicta officia [habueritis], nisi nos in eis fuerimus, ut est dictum; quoniam partem vos solvere contingentem in predictis peytis, questis et subsidiis aliisque exactionibus regalibus, nec non in redeptionibus exercitum⁶³ et cavalcatarum quibus nos non aderimus recipi et admitti in nostro compoto faciemus toto tempore quo vos preeritis officiis prelibatis. Mandantes nichilominus de certa sciencia cum eadem thesaurario nostro et collectoribus dictarum regalium exactionum ceterisque officialibus et subditis nostris quod hanc nostram concessionem et gratiam pia devotione indultam firmiter teneant et observent ac contra illam non veniant nec quemquam venire sinant, faciant, vel permitant, si de nostris confidunt gratia et amore. In cujus rei testimonium hanc fieri et nostro pendentis sigillo jussimus insigniri. Datum etc.

CCLXXI.—[*Super executione cujusdam sententie, nullitatibus allegatis non obstantibus.*]

Petrus etc., ffidelis nostro Bernardo de Alpicat, jurisperito civitatis Valencie, judici ad infrascripta delegato, salutem et gratiam. Cum pro parte Ffrancisce uxoris Petri Marrades, civis dicte civitatis, et Clarete, domicelle domus illustris Alionore Regine Aragonum consortis nostre carissime, filiarum et heredum Guillermi Masconi, civis civitatis ipsius quondam, fuerit nobis supplici petitione monstratum quod in lite seu questione, que diucius uersa⁶⁴ fuit inter dictas suppliantes aut tutorem vel curatorem earum agentes ex parte una et Jacobum de Manso, civem dicte civitatis ex altera defendentem, ratione cujusdam alcaree vulgariter nuncupate Sexera, quam dictus Jacobus possidet quamque dicte suppliantes ad se pertinere asserunt quibusdam rationibus sive causis, ffuerunt post latam difinitivam sententiam in eadem allegate alique nullitates processuum per dictum Jacobum vel ejus partem, cujus allegationis pretextu retardatur plus debito executio sententie supradicte, in dictarum supplicantium pro quarum parte fuit lata dicta sententia queque suo jure sunt frustate vel quasi evidentissimum detrimentum, nosque velimus ut, dictis non obeuntibus nullitatibus quas nos tollimus hujus serie ex nostre regie plenitudine potestatis, dum tamen jus partis non obsorbeant, in causa ipsa totaliter procedatur, eapropter vobis dicimus firmiter et mandamus quatenus in dicta causa exequendo dictam sententiam et aliter procedatis ac si dicte nullitates, jus partis non absorbentes ut premititur, allegate seu propositae non fuissent, habentes vos taliter super hiis quod dicte suppliantes ob de-

⁶³ *Exercituum.*

⁶⁴ La tinta se ha debilitado mucho en esta parte del folio. Recuérdese lo dicho en una de las notas anteriores (fórmula CCLX).

fectum justicie in vobis compertum ad nos iterato recurre[re] non cogantur. Datum Valencie etc.

CCLXXII.—*Instauratio cause.*

Petrus etc., ffideli nostro .t., judici ad causam subscriptam assignáto, salutem et gratiam. Pro parte ffidelis nostri Ferrarii Boneti causidici, civis Barchinone, curatoris dati ad lites Nicolao Boscani concivi suo filioque Jacobi Boscani quondam mercatoris civis barchinonensis, nobis extitit suplicatum ut, cum instantia cause que vertebatur inter ipsum curatorem agentem ex una parte et priorissam ac conventum Predicatorum Barchinone seu eorum procuratorem ex alia, ratione in processu inde actitato contenta, propter lapsum anni et dimidii fuerit sopita, dignaremur tempus sive instantiam dicte cause de nostra benignitate solita instaurare. Nos igitur, supplicationi hujusmodi annuentes benigne, tempus instantie cause predictæ restituimus ac etiam instauramus de nostre regie plenitudine potestatis; mandantes vobis quatenus, vocatis evocandis et resumpto processu cause ipsius in eo puncto quo est, de causa predicta cognoscatis eamque simpliciter et de plano, prout de jure et ratione fuerit faciendum, fine debito terminetis, proviso tamen quod per vos certus terminus peremptorie utrique parti assignetur ad dicendum, probandum et allegandum ultra jam proposita, probata et allegata, si quid dicere voluerit in predictis. Datum Barchinone, XIX^a die junii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o lx^o quinto.

CCLXXIII.—*Recepta per'a vorm⁶⁵ de bes.*

Primerament reeb III arienzos de saffra. Item miga llibra de mel, Item XIII ous et lança los blancs. Item miga llibra de cenigrech o alfolbes. Item mig quarta o mes de farina de centeno o seguol. E con tot aço hauras pri'n de las alfolbes entegres que les altres deven esser picades. Et ab I quarta d'ordi aspriu mit les a bollir. E quant sera ben bollit treu la aygua. E fen de tot I^a gran massa o pasta sens l'ordi pero. E cascun dia done'n a boure a ton cavall pero cascun dia con I^a quarta d'ordio en ⁶⁶ la aygua en que sera cuit desfes I troç de la pasta et begue'n a manera de abouratge et guarra tantost.

CCLXXIV.—[*Ordinatio et concessio tafurarie in insula Sardinie.*]

Petrus etc. Quibusvis pravis actibus, presertim ex quibus dissensiones et mala? ⁶⁷ proveniunt, obviare volentes, cum sit auribus nostris

⁶⁵ O verm.

⁶⁶ ques desfaça, tachadas.

⁶⁷ El estado de conservación de algunos de los últimos folios deja algo que desear: por la parte de la juntura y por los bordes el papel está deteriorado

deductum quod in castro Callari insule Sardinie et ipsius appendiciis indifferenter et publice tam habitantes in dicto castro quam stipendiarii nostri quam alii etiam ad ipsum castrum declinantes ad ludum de grescha et ad alia luda taxillorum ludunt, propter quod quandoque propter dissensiones inde oriuntur necesse et vulnera et alia dampna sequuntur, ideo hujus serie ordinamus quod amodo in dicto castro vel ejus appendiciis nullus, cujuscumque conditionis existat, audeat ludere a grescha vel ad aliquod quodcumque ludum taxillorum, nisi in aliquo loco per gubernatorem Callari qui nunc est vel erit pro tempore ordinando, et qui contra fecerit de die incurrat penam V solidorum, de nocte vero X solidorum, de qua pena due partes nostro castri Callari vicario et tertia pars acusatori absque spe venie adquirantur; et ut nemo de hiis ignorantiam valeat allegari, hanc ordinationem nostram in dicto castro solenniter precipimus publicari. Ceterum, cum locus qui designabitur ad ludendum, nuncupetur tafuraria, sit necessarium per aliquem custodiri, nos, attentis serviciis per vos fidelem portarium nostrum Raymundum Sauarresii prompto animo nobis impensis in insula supradicta, custodiam sive officium ipsius tafurarie, dum vixeritis, tenore presentis ducimus concedendum, sic quod vos vel substitutus vester, quamdiu vixeritis, et non alius, dictam tafurariam dicti castri et appendiciorum ejus habeatis, tenendo tabularia et taxillos ludentibus in eadem, et habeatis et recipiatis ab eis, prout in aliis tafurariis est haberi et recipi assuetum. Mandantes dictis gubernatori et vicario et aliis universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quatenus hanc nostram ordinationem et concessionem firmas habeant, teneant et observent et ab aliis faciant inviolabiliter observari et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant quavis causa. In cujus rei testimonium etc.

CCLXXV.—[*Inductio in possessionem bonorum cujusdam debitoris, facta quasi per modum debiti declarati in favore creditoris.*]

Petrus etc., ffideli nostro baiulo etc., salutem etc. Cum nos ex?.....⁶⁸ justitia ad instantiam talis reputaverimus verum contumacem talem, eo quod legitime citatus comparere tenuit coram nobis seu nostro vicecancellario pro quadam causa quam habet cum dicto tali ratione talis pecunie quantitatis per dictum .t. sibi petite, propterea vobis dicimus, comittimus et mandamus quatenus, visis presentibus, eundem .t. in possessionem bonorum dicti .t. valentium usque ad dictam quantitatem dictarum tot librarum pro primo decreto et quasi per modum debiti de-

y desgastado, habiendo llegado incluso a desaparecer letras. Esto, unido a la circunstancia indicada en las dos notas anteriores —fórm. CCLX y CCLXXI— hace que algunas palabras sólo puedan transcribirse como dudosas y que otras, pocas, no puedan leerse.

68 Ilegibles unas cinco o seis letras, por las causas antedichas: ¿ex certa?

clarati inducatis, inductumque manuteneatis viriliter et deffendatis, donec per dictum .i. satisfactum fuerit eidem tali in sumptibus circa littem et aliter factis et fiendis, purgando ejus contumaciam, et alias circa dictam littem fecerit quod jus et ratio postulant et requirunt. Et in hoc quod ex justitie debito, ut predicatur, providemus, difficultatem vel dilationem aliquam nullatenus apponatis. Datum [etc.].

CCLXXVI.—*Prohemium super tafuraria immitenda in loco non assueto.*

Laudabilis ille videtur princeps existere qui viam parat in subditos, ut inter eos scandalum conquiescat. Hinc est quod cum, pretextu inhibitionum que per oficiales nostros in tali loco pluries facta fuere ne aliquis palam vel occulte in ipso loco luderet ad ludum de la gresca, certam inde eis penam impingendo, quam plurima inter aliquos, qui laxatis abenis clandestine contra dictas inibitiones luserunt ad dictum ludum, fuerint scandela subsequuta, ideo volentes dare locum quod damna que sequuntur inter clam ludentes dictum ludum penitus extingantur, sic, tenore presentis ducimus providendum quod amodo liceat cuicumque absque alicujus pene incurso, etc.

CCLXXVII.—[*Supplicatio pro parte Regis facta religiosi ordinis*

B. Augustini in favore cujusdam fratris professoris mendaciter inculpati, ut habeant illum excusatum et concedant ei cathedram Barchinone.]

Petrus etc., veneralilibus et religiosi viris Generali futuro ordinis beati Augustini, nec non et capitulo generali ac diffinitoribus ipsius capituli in proximo venturo festo Pentecostes celebrando in tali loco, salutem et sinceram in domino caritatem. Exigit sacra vestra religio ut illos ex fratribus nostris, quorum? ⁶⁹ meritis comendandis illustres Reges et principes orbis terre speciali prosequuntur affectu, vos tractari benivole et in visceribus caritatis pre ceteris gerere debeatis. Dum siquidem, auribus nostris deducto quod quidam, in reprobum sensum dati, diversa crimina et defectus religioso et dilecto nostro ffatri Petro de Curtibus ⁷⁰ in sana pagina nunc professori et prior[i] talis loci imposuerant, nos sedule cogitantes nostro expedire culmini ut de predictis contra ipsum denunciatis sciremus ad plurimum facti veritatem, tandem per talem cum exacta diligentia de eisdem fecimus inquiri, qua inquisitione perfecta habuimus tam ab ipso quam a diversis de nostro consilio doctoribus et in jure peritis veridicam relationem quod idem ⁷¹ frater de predictis contra ipsum denunciatis fuerat reperi- tus insons et penitus sine culpa, nosque, audita relatione prefata, certi-

⁶⁹ La palabra *quorum*, dudosa, por estar casi borrada.

⁷⁰ O *Turribus*.

⁷¹ Palabra enmendada. Podría ser también *dictus*.

ficati veridice de ejus laudabili vita et conversatione honestate ac scientia profunditate, ipsum motu proprio in domesticum et familiarem nostrum duximus admitendum; ceterum Summo Pontifici per nostras litteras supplicavimus ut ipsum tanquam benemeritum ad gradum magisterii nostri honoris intuitu admitere dignaretur, quibus supplicationibus nostris idem dominus Papa annuit favorabiliter et benigne. Idcirco cum, attento pie devotionis effectu quem illustres progenitores nostri clare memorie ad ipsum ordinem habuerunt quemque nos illorum laudabiles semitas immitantes votis ardentius gerimus, non immerito confidamus quod illos ad quos aficimur, eorum meritis exigentibus, curabitis in statu debito conservare, vos omnes et singulos affectuose rogamus quatenus, predictum talem de predictis mendaciter accusatum habentes penitus excusatum, habeatis ipsum honore nostri perpensius et ex corde recomendatum tanquam domesticum et familiarem nostrum, providendo sibi de cathedra Barchinone pro anno proxime venturo, et nichilominus, ipso finito capitulo ejusque statu remanente prorsus intacto, ipsum ad omnes alios gradus et honores dicti ordinis admitatis; quoniam in hoc satisfiet votis nostris et proinde tenebimur dictum ordinem et fratres ipsius nostris prosequi gratia et favore. Datum etc.

CCLXXVIII.—[*Varia proemia formularum.*] 72

Petrus etc. Humilis supplicatio pro parte .t. oblata continebat quod talis etc. Verum si predicta veritate fulciantur, sint perniciosa exemplo, vobis dicimus etc.

Petrus etc. Talis coram nobis ex posuit quod talis tenetur sibi in tot etc., quare nobis humiliter supplicatum ut in predictis deberemus congruum justitie remedium impertiri. Pro tanto vobis dicimus etc.

Petrus etc. Supplex petitio nobis reverenter porrecta per talem continebat quod talis etc. Quare, justit[ie] remedium implorato, vobis dicimus et mandamus etc.

Petrus etc. Humilis supplicationis pro parte talis nobis reverenter oblate series continebat quod talis etc., quare fuit nobis humiliter supplicatum pro parte dicti talis sibi? de oportune justitie remedio super predictis impertiri. Nos igitur, ejus supplicationi benigne inclinati, vobis dicimus etc.

72 Encabezando los folios 145, 146 y 147 r. aparecen las palabras, *Nominatiu, Genetiu, Dativu, Acusativu y Ablativu.*

CCCLXXIX.—[*Protectio, comanda, custodia et guidaticum speciale.*]

Johannes etc., dilectis et fidelibus etc. Per humilen supplicationem pro parte talis coram nobis reverenter oblatam fuit nobis clamose demonstratum quod, eo quia talis, pretextu tali, ratione et pro qua ratione lis seu questio ducitur inter ipsum et tales, dicti tales contra dictum talem graves minas in maximum dampnum et periculum dicti talis nostreque magestatis ac ulcionis regie contemptum, quod pro molesto gerimus, intulerunt, et quod pejus est non cessant, ut asseritur, cum ipse talis ausu est petere jus suum aliquo modo, in ipsum talem mortem diabolico animo cominari, quamobrem per dictum talem continue suppliciter insistentem ulcionis ac deffensionis nostre presidio ac nobis humiliter postulato, nos considerantes quod, licet generaliter prefatus talis et alii homines Cathalonie sint constituti sub pace et treuga et per consequens sub nostre deffensionis clipeo sint et esse debent totaliter securi, attamen, quia plus timere solent que specialiter injunguntur quam que generaliter imperantur, et ut malignantes a suis pravis conatibus si non Dei timore saltem pene formidine penitus arceantur, ponentes, recipientes et constituentes memoratum talem et eorum bona sub nostris protectione, custodia et comanda et guidatico speciali, vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus firmiter et expresse sub ire indignationis nostre incurso quatenus voce preconia ac etiam, si necesse fuerit, per vestras litteras ex parte nostra publice et aliter intimetis dictis talibus, sive sint homines de paratico aut cives honorati, sive non, ne dicto tali inferant seu inferri presumant, vel consentiant, nec oppem, assensum, operam vel consilium prebeant in aliquibus injuriis aut offensis eidem tali fiendis seu inferendis, aut aliter contra presentes veniant aut faciant venire seu facere palam vel occulte presumant seu permittant, sub pena mortis muralis et etiam sub pena mille librarum nostro erario absque spe venie acquirendarum, quas, casu quo contra facerent, se noverint incurrisse, etiam decapitationis quo ad dictos homines de paratico cives honoratos, et suspensionis per collum taliter ut moriantur quo ad alios; quas quidem penas nunc pro tunc et e converso in predictos omnes et singulos, ut premititur, delinquentes inflingimus et tenore presentium decernimus inflingendas. Mandamus itaque vobis quod, ultra dictarum penarum inflictionem, contra delinquentes et quemlibet ipsorum et bona eorum, si casus evenerit, procedatis juxta dispositionem juris comunis et usaticos Barchinone et constitutiones Cathalonie generales dicentes quod eisdem casibus dictos talis penas predictas censeantur incidisse quas quicumque alii contra hujusmodi venientes aut facientes, ut prefertur, incident ipso facto, ut utrinque equalitas observetur. Per predicta autem nolumus nec intendimus prejudicare in aliquo juri predictorum, quinimo uterque ipsorum uti valeant legitimum jure, si quid habent aut eis pertinet in predictis de quibus lingatur. Tollentes.

vobis dictis officialibus et unicuique vestrum, ad cautelam, potestatem omnimodam contrarium faciendi et volentes ac decernentes irritum et inane, si quid, quod non credimus, a quoquam in contrarium contigeret attemptari. Datum etc.

CCLXXX.—[*Admissio cujusdam ad familiarem et domesticum regium cum privilegiis propter id ipsi inherentibus.*]

Nos Petrus etc. Ad quorundam familiarium et domesticorum nostrorum humiles intercessus tenore presentis vos, talem, in familiarem et domesticum nostrum admittimus aliorumque familiarium et domesticorum nostrorum conditio ⁷³ agregamus, volentes, concedentes et declarantes ut omnibus et singulis honoribus, gratiis, privilegiis, favoribus, prerogativis, immunitatibus et libertatibus ubilibet, tam in deferendis ense et armis aliis quibuscumque prohibitis de die pariter et de nocte cum lumine et sine lumine per totam terram et dominationem nostram, tam citra quam ultra mare, cum tot vobis concomitantibus vel non concomitantibus, conjunctim vel separatim, quos semel vel pluries duxeritis eligendos, esto etiam quod vos seu dicti pro vobis arma portantes fueritis tonsurati, quam aliter, gaudeatis et gaudere possitis quibus gaudent et gaudere possunt et debent ceteri et domestici et familiares nostri, quibuscumque ordinationibus, statutis, barnis, prohibitionibus seu revocationibus quantumcumque fortioribus factis vel de cetero fiendis, tam per nos quam per nostrum primogenitum aut procuratores nostros vel eorum locatenentes, quam per consiliarios, juratos, paciaros aut alios quarumque civitatum vel villarum a quibus hanc concessionis gratiam penitus excludimus et excipimus obsistentibus nullo modo; volentes etiam quod hujusmodi concessio nullatenus revocetur, dum vixeritis, et ubi revocatio ulla per inadvertentiam vel aliter generaliter vel personaliter inde fieret, pro nulla, vacua et irrita penitus habeatur. Et quia frequenter propter agendorum varietatem ad diversas partes et loca vos declinare contingit, omnibus et singulis officialibus et subditis nostris districtius precipiendo mandamus, universos et singulos amicos et devotos nostros affectuose requirimus et rogamus quatenus vos et omnia bona vestra ac etiam famulos vestros tractent favorabiliter et benigne nostro intuitu et honore, vosque manteneant et deffendant eundo, stando, morando ac etiam redeundo, nec permitant vobis in persona vel bonis fieri vel inferri injuriam, violenciam, offensam, molestiam vel jacturam, vosque tanquam familiares et domesticos nostros prosequantur ubilibet honoribus congruis et favoribus opportunis, a quorumvis gravaminum illationibus quitium preservare procurant, si nobis amici et devoti placere ac officiales et subditi nostri iram et indignationem nostram ac penam quingentorum morbatinorum auri-

73 *Conditio.*

ab ipsis et eorum bo[nis?, si?] contrafecerint?⁷⁴, irremisibiliter habendorum cupiunt evitare. Mandantes procuratori regio ac jurium fiscalium exactoribus in regno Majoricensi et in aliis etiam locis dominationis nostre quatenus ilico, cum pro parte nostri requisiti fuerint, executionem faciant pro dicta pena seu penis predictis commissis realiter et de facto contra illos qui temerarie adversus predicta aliquid duxerint attemptandum, ad cujus pene seu penarum executionem ipse procurator regius et alii predicti officiales cui predicta pertineant et expectent diligenter intendant, aliis negotiis pretermisissis; scituri quod, si in hiis fuerint negligentes et opportuerit vos ad nostram curiam pro predictis habere regressum, pena jam dicta et omnes etiam expense ac dampna inde sustinenda imputarentur merito eorundem culpa a quibus et eorum bonis exigenter totaliter, prout jus et ratio suaderet. In cujus rei testimonium etc.

* * *

Sequentia nuncio: pridem, scilicet, anno presenti millesimo CCC^o LXXX^o secundo in mense augusti, frater Berengarius Ros, monachus monasterii de Crudiliis ordinis sancti Benedicti, Gerundensis diocesis, fecit cuidam endemoniato existenti in capella sancte Anne prope locum de Barbarano archiepiscopatus Terrachonensis et vocatur diabolus ille Columbet.

CCLXXXI.—[*Littera super negotio schismatis.*]

Reverende pater et domine: Salutatione premissa in domino Jhesu Christo, litteras vestras nos gratanter noveritis recepisse, in quibus nobis notificare curastis quod relatione cujusdam monachi de Benifaçano didiscistis quod nos nostrique conventus tenemus partem Pape Romani vel sumus indifferentes super quo, ut pretenditis, compatimini nobis atque condoletis, cum in tali oppinione et in tanto periculo dampnationis versemur; et ultra hoc asseritis quod, si scivissetis quando nos dudum eramus Valencie, quod venissetis ad nos et clarissimis rationibus hostendissetis nobis Papam Romanum non esse Papam set illum alium scilicet Clementem, sicut pluribus aliis qui ad vos venerunt ostendistis, ita quod vix recessit a vobis aliquis nisi illuminatus, ita quod assercioni vestre non poterant contradicere tanquam manifestissime veritati, prout hec et alia in vestris predictis litteris latius continentur. Super quibus vestre veritati duximus hiis presentibus respondendum: Quod, quamquam minime dubitemus verba vestra nobis ut predicatur intimata de bono et simplici corde vestro procedere, de quo non modicum regratiamur vobis, cum affectum antique caritatis et amicitie inter nos actenus mutuo habite studetis sinceriter exercere, verumta-

74 Recuérdese lo dicho anteriormente (fórm. CCLXXIV).

men, pater reverende, quia tenemur divino precepto caritatis mutue vices reddere, ideo, salutem anime vestre vestrique conventus atque seccium vestrorum intimo compatientes animo, de prudentia vestra cogimur non modicum admirari, cum in tam magno et vasto palago⁷⁵ absque remige presumpseritis navigare determinando et eligendo vobis portum in quo an ibi sit salus merito dubitatur; nam res istius scismatis maxima est et totius christianitatis corpus respicit atque tangit, et temerarium nimis est in tanta re assensu privato ferre sententiam et id temere sine censura dirimere de quo videmus viros maximos dubitare. Concilialis itaque procul dubio ista dissensio est, non alio particulari iudicio citra concilium dirimenda; unum igitur e duobus reverenter loquendo a vobis erat primitus eligendum: vel quod expectaretur generale consilium, vel saltem determinatio vestri principis in cuius regno et territorio habitatis; et quamvis determinatio dicti principis quam de proximo intendit facere in suis curiis generalibus, in quibus adherunt tria braxia generalis sui regni, modicum faciat ad decisionem dicti scismatis, cum ad ipsum nec ad generale sui regni pertineat diffinire negotium quod, ut predicatur, tangit totum mundum, tamen de vigore in regnis suis ipse faciet observari, ita quod nullus post suam determinationem in suo dominio erit ausus opinionem alteram observare, quinimo per exilium et relegationem contraria observantes expellentur de regnis et terris suis. Quid igitur facietis, pater reverende, rogamus vos, si princeps vester cum suis generalibus curiis determinet se oppositum, vel si celebretur generale consilium ad cuius determinationem negotium pertinet ad oppositam partem se determinent; ¿numquid contra determinationes istas tenebitis opinionem vestram?, ¿nonne oportebit vos dimittere primum locum in quo nunc gloriamini ut videtur et tenere locum ultimum cum rubore?; ¿numquid bonum fuisset indifferentia in tam ambiguo negotio a principio tenuisse quam negotium tam dubium temere diffinire? Et quia dicitis ad fortificandum opinionem vestram quod clarissimis rationibus ostenditis nobis quod Papa Romanus non est Papa, dicimus quod validioribus et evidentioribus rationibus ostenderetur vobis^{75 bis} et secacibus vestris quod Clemens vester non est Papa, ymo dicitur, est antichristus; ¿an necitis Ecclesiam fidelium esse solum unam, cuius capud est Christus unicus Dei filius secundum deitatem genitus, non factus secundum carnem, autem de virgine procreatus, in cuius vicarium et in cuius Ecclesie capud unum jam dictum cardinales Pontificem elegerunt, cuius autem vicarius erit iste novus electus aut cuius Ecclesie capud? Deo enim⁷⁶, qui unus est, displicent qui ab unitate discedunt, unde creditur a principio in creatione mundi secunde diei operibus eulogium substraxisse qui mox benedictionem tertia die repetivit. Non est ergo se-

75 *Pelago.*

75 bis *Tachadas, quod papa Romanus non est papa, immo.*

76 *Tachadas, cuius ecclesia.*

cundus iste vicarius Christo gratus, qui exemplum prebens nobis, ut quemadmodum ipse fecit ita et nos faceremus, soli Petro pascendas oves suas comitens eum suum vicarium constituit et relinquit; nunc autem domini cardinales Ecclesiam, que unum est corpus, faciendo bicipitem, in monstrum horrendum atque teterrimum converterunt. Cavete igitur ne roia illa iniqua temptantes det vobis Deus in reprobum sensum ut, dum spiritalia quasi terrena tractantes, audiat sonitum spiritus vehementis qui suo turbine vos cum hoc mosterosissimo mostro subruat et confundat. Nec latet orbem et cunctos Christi fideles cur de isto vestro gehenensi electione dicti domini cardinales duxerint faciendam, et hoc non oportet exprimere cum sit fere omnibus per se notum, propter quod, vestra persuasione que ex pio animo credimus procedere non obstante, agemus indifferenter ad neutram predictorum partium nos declinantes donec aliud spirante domino declararetur, nec terret nos exemplum allegatum de Naas qui cominabatur viris Sabeitis nolens cum eis federari, nisi erueret eis oculos dextros, quoniam si comminatus fuit, tamen non eruit, nec per consequens eruet, quia dominus Jhesu Christus qui per Samuelem intelligitur, eripiet nos, sicut defendit per profetam suum Sabeitas Amonitarum, nec eorum principis Naas volumus inire fedus quia crastina die, id est in proximo, erit nobis salus cum intabuerit sol, sicut ibidem scribitur per solem Christum, qui est sol justitie, cum intabuerit id est pietate suo oculo Ecclesiam suam respexerit et ab isto schismate eam purgaverit et ad unitatem et pacem eam induxerit, erit nobis salus. Interim autem magis nos tutos reputamus indifferentes nos habentes quam sine declaratione debita ad aliquam dictarum partium improvide declinemus, nam fides catholica nil recipit ambiguum nec obscurum continet, set in lumine ambulat cum in mente prime inherat veritati.

(COLXXXIII.—[*Guidaticum et asecuramentum.*])

Nos Petrus Dei gratia Rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, ad non nullorum domesticorum nostrorum humiles intercessus guidamus et asecuramus vos, Guillelmum Font habitorem civitatis Terracone, et bona vestra omnia ab omnibus et singulis debitis et excessibus, per vos quibusvis personis debitis et perpetratis usque in hunc presentem diem qualicumque ratione seu causa, sic quod, durante nostro presenti guidatico et asecuramento, quod durare volumus et tenere hinc ad unum annum a data hujus continue numerandum et ultra donec vos desguidaverimus personaliter verbo vel voce preconis et post per VIII^o dies proxime tunc sequentes, non possitis ratione aliquorum debitorum per vos quibusvis personis debitorum veris comandis, violariis et censualibus, mortuis dumtaxat exceptis, nec ratione aliquorum criminum culpantiumque per vos perpetratorum, dum tamen non sitis proditor, basuator,

fractor itinerum, false monete fabricator, homicida, hereticus, sodomita vel crimen lese non comiseritis magestatis, per nos aut officiales nostros capi, detineri, conveniri, molestari, aut alio quomodolibet agravari in iudicio vel extra, immo possitis per quacumque locha volueritis dominacionis nostre, dicto durante guidatico, ire, esse, reddire et stare cum omnibus bonis vestris et ab inde recedere salve pariter et secure. Mandantes per presentem universis et singulis officialibus nostris eorumque locatentibus, sub pena mille morabatorum ab ipsorum quolibet contrafaciente habendorum et nostro erario aplicandorum, quatenus guidaticum et asecuramentum nostra hujusmodi vobis dicto Guillelmo per dictum tempus observetis ⁷⁷ et observari inviolabiliter faciatis ⁷⁸ Per hoc autem guidaticum non intendimus nec volumus ⁷⁸ quod bonorum vestrorum annotatio, si qua est, in aliquo ledi valeat nec anni tempus ullatenus interrumpi, quinimo ipsum remanere volumus in eorum viribus et effectu ⁷⁹, quodque non possitis procedere super crimine vel bonis, sed processus quivis judicialis et extrajudicialis hoc durante guidatico suspendatur, excepta bonorum vestrorum annotatorum confiscatione et executione que post anum licite fieri valeant, presenti quidatico in aliquo non obstante. In cujus rey testimonium presentem fieri jussimus nostro sigillo comuni. Datum Barchinone, decima die ffebroarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o octuagesimo sexto.

CCLXXXIII.—[Formula renunciativa.]

Renunciantes nominibus predictis quantum ad hoc privilegio fori nostro et dicte universitatis et singularium ex ea et aliorum superius nominatorum et juri revocandi donum. Volentes et consentientes ac procurantes nominibus predictis et quolibet nomine in solidum quod, non obstante aliqua empara vel aliquo alio mandato facto vel faciendo, que seu quod vobis et dicte universitati et singularibus de eadem aut alicui ex predictis superius nominatis mandato domini Regis prefati vel officialium suorum aut alterius cujuscumque persone, ratione vel occasione dicti censualis vel inde deppendentium seu emergentium aliquo jure, modo vel causa ex eis motu proprio dicti domni Regis vel ipsorum officialium, sive ad instantiam cujusvis alterius persone publice vel private, factum fuerit seu facta quandocumque, nichilominus nos etc. teneamur et teneantur ad solutionem etc. et ad omnia alia et singula in presenti instrumento contenta. Renunciantes quantum ad hoc gratis ⁸⁰ etc. et ex pacto? omni appellationis et procurationis beneficio et judicis officio et restitutioni in integrum, et spatio sex mensium vel alterius

77 Por observent.

78 Por faciant.

78 Entre líneas nec volumus.

79 Entre líneas y al margen, desde quinimo.

80 Gratie?

temporis quod datur debitoribus pro vendendis honoribus, et spatio quadrimestri quod a lege indulgetur condemnatis in personali actione, et decem trium pluriumve dierum quod datur debitoribus pro pignoribus redimendis, luendis et licitandis, et omni etiam privilegio elongamenti, supersedimenti, guidatici et gratie ac provisionis obtento et obtinendo tam a domino Rege quam a domina Regina eorumque liberis et procuratoribus et a quacumque etiam alia persona de hoc potestatem habente vel habitura, ubi etiam concederetur vel esset concessum pro causa seu utilitate rei publice vel in favorem alicujus gurie ⁸¹ vel populationis alicujus loci et motu etiam proprio concessuris, et omnibus etiam aliis privilegiis, auxiliis et beneficiis, et omni alii juri etc. Renunciamus etiam dictis nominibus etc., foro, privilegio et beneficio novarum constitutionum de duobus pluribusve reis et dividendarum actionum et epistole divi Adriani et exceptioni doli conditioni indebiti et conditioni sine causa, et in factum actioni et quantitatis pecunie precii predicti non habite non date et tradite numerando, ut est dictum, et legi *Ob es*, et autentica immo capitulo de actione et obligatione, et cuicumque alii juri, si quod sit, dicenti quod nullus se ligare seu obligare possit pro suo debito vel ob es alienum ad capcionem persone ne in carcere maneat seu possit detineri, donec suo creditori ab integro satisfecerit; et juri etiam dicenti quod quis redendo bonis suis liberetur ne in carcere propter debitum in quo alii detineantur vel sit obligatus manere debeat seu possit detineri; et juri etiam dicenti quod qui juramento per eum ad sancta Dei quatuor euvangelia corporaliter per eum prestito aliquid promiserit dare, facere, tenere et observare excusetur, si ex concessa forsitan causa hoc destrueret; et juri etiam dicenti quod non est quis in mora qui potest exceptione legitima se tueri; et juri etiam dicenti quod in generali concessione seu renunciacione non veniunt ea que quis non esset in specie verisimile concessurus; et juri etiam dicenti imputari non debet ei per quem non steterit, si non faciat quod per eum fuerit faciendum; et juri etiam dicenti quod qui mandato facit iudicis dolo facere non videtur cum habeat parere necesse, nec non etiam et juri dicenti quod in omni facto, causa seu obligatione jussu superioris excusat seu intelligitur esse exemptus. Item beneficio actionis inserte et juri ypothecarum, et quanto minoris et feriarum et restitutionis in integrum et cause etiam alterius cujuscumque, et legi sive juri dicenti quod, post negotium finitum seu transactum sive ex post receptionem sortis sui debiti principalis, nisi contrarium specialiter et expresse placuerit, frustra quis querit seu laborat ex tunc de pena seu penis promissis debitis seu conventis vel ratione aut occasione alicujus de eisdem. Item legi sive juri dicenti quod, quamdiu aliquis sibi potest de speciali pignore providere seu satisfacere, ad alia bona sibi

81 *Curie.*

82 Palabra *enmendada.*

generaliter obligata non recurrat seu manum suam extendere valeat; et legi sive juri dicenti quod, si convenerit ut alius pretor vel magistratus quam cujus jurisdictiono esset jus diceret, et priusquam adiretur seu adeatur, mutata voluntas ejus esset vel fuerit, nemo compellitur stare hujusmodi conventioni, que lex seu jus cum similibus suis concordantiis est posita seu positum Digesto, de jurisdictione omnium iudicum, lex *Si convenerit*; et consuetudini scripte seu privilegio Barchinone dicenti quod si sunt duo vel plures debitores principales vel etiam fideiussores in solidum obligati, etiam si renunciaverint nove constitutioni, non teneantur aliquid solvere nisi partem suam, nisi declarant alio absente vel egente aut non solvendo existente; et consuetudini Barchinone dicenti quod pena semel soluta amplius exigi non possit, et alteri Barchinone consuetudini prohibenti penam dari vel solvi. Renunciantes etiam consuetudini pacis et treuge et cuilibet alii constitutioni seu usatico qua vel quo cavetur quod baiulus vel alius officialis pro executione facienda non intret intra clausuras alicujus castri, ville, vel loci, et alteri etiam consuetudini Barchinone, si qua sit, qua cavetur quod nemo potest renunciare consuetudinibus Barchinone, et omni alii juri etc.

CCLXXXIV.—[*Scriptura conventionis sive pacti inter scriptorem domini Regis et quemdam qui se obligat tamquam servitor et scriptor suus.*]

Die veneris XV^o julii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX^o nono, ego Jacobus Bocanova scriptor et habitator Perpiniani promitto estare vobiscum venerabili Marcho Castaneryy scriptori domini Regis, pro scriptore alio, pro servitore vestro in omnibus mandatis vestris licitis et honestis tam citra mare quam ultra mare; vos vero teneamini michi dare pro solidata unius anni incipientis prima die augusti proxime venientis doudecim libras barchinonenses, de quibus confiteor me habuisse de presenti numerando duas libras et XV solidos Barchinonenses. In cujus rei testimonium presens⁸³ scripsi scriptura[m] mea manu propria die proxima dicta, presentibus testibus venerabilibus Simone de Fornellis, de domo domine Regine, e Francisco Carbonelli, mercatore Maioricensi.

CCLXXXV.—[*Super eodem.*]

Die jovis prima die Septembris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo lxx^o nono, ego Laurentius Thome de Turricella, de Montegrino oriundus, promitto estare vobiscum venerabili Marcho Casta-

83 *Presentem.*

neryy domini Regis scriptore pro servitore vestro in omnibus mandatis vestris etc. tam citra mare quam ultra mare a dicta die ad unum annum proxime venturum; vos vero mihi teneamini dare pro solidata jamdicti anni undecim libras monete Barchinone de terno. In cujus rey testimonium hanc memoriam mea manu propria scripsi presentibus testibus Simone de Fornellis et Jacobo Oulomarii Sastri, Calleri oriundo etc.

| | |
|---|-------------------------------|
| Primo acomodavistis mihi de dicta solidata | IIII ^{or} florenos. |
| Item acomodavistis mihi in civitate Maiorice inter diversas vices et soluciones | xlviii solidos VIII denarios. |
| Item ex alia parte pro una jacha de cotonina virmilía de Sipro..... | III florenos et medium. |
| Item ex alia parte pro quibusdam caligis de nervino virmilio..... | unum florenum. |

Los tres últimos folios se hallan en gran parte —según se indicó al publicar el prólogo— en blanco, conteniendo algunas notas y listas de nombres, las cuales, a pesar de no relacionarse con el formulario, van transcritas seguidamente, ya que tienen poca extensión y así queda publicado todo el manuscrito.

Folio 154 r.: Hay al margen las siguientes cantidades en columna, que se refieren al documento anterior ⁸⁴:

XLIII solidos
 XLVIII solidos VIII denarios
 XXXIII solidos
 V solidos VI denarios
 XI solidos
 CXLII solidos II denarios
 (VII libras II solidos II denarios)
 Restant XXXII solidi II....

84. Por haber sido cortado el folio con exceso al hacerse la encuadernación, no puede leerse, la primera de las cantidades que figuraban (viéndose sólo restos de la mitad inferior de las letras), ni la parte final de la última, que va indicada con puntos suspensivos. Como puede apreciarse, dichas cantidades son la expresión en sueldos y dineros de las que van indicadas más arriba en florines (viéndose aquí que el florín en esa época, —1379— equivalía a 11 sueldos), que el mencionado servidor manifiesta haber recibido como parte de su salario. En total, CXLII sueldos y II dineros, o sea —ya va hecha la consiguiente reducción—, VII libras, II sueldos y II dineros. Probablemente se quiso consignar al margen el estado en que se encontraba la cuenta con el citado servidor. En este caso, la cantidad que no puede leerse, sumada a esas VII libras, II sueldos y II dineros, nos daría las *once libras de soldada* que figuran en el documento, menos los XXXII sueldos y dineros que, según la última nota, quedarían por pagar.

El resto del folio en blanco.

Folios 154 v. y 155 r.: En blanco.

Folio 155 v.:

Los feels de les batayles den Berenguer de Vilaragut, raptador, et den Aximen Periz d'Aranos, raptat, son aquestes:

| | | |
|-------------------------------------|---|--------------------------|
| Mossen en Johan de Muntbuy | } | Cavallers de Cathalunia |
| Mossen en Ffrancesch le Sentclimenz | | |
| Mossen en G. Ça Noguera | } | Cavallers d'Arago |
| Mossen en Ffortunio de Senha | | |
| Mossen Garcia Lopez de Luna | | |
| Mossen en Miquel Periz de Gotor | | |
| R[amon?] Ça Rovira | } | Ciudadans de Barchinona. |
| Galceran Merquet | | |
| Galceran Ça Bastida | | |
| G[uillem?] F[errer?] ⁸⁵ | | |
| Bernat de Marimon | | |
| Bernat Serra | | |

Les paraules dades per scrit per lo dit en Berenguer de Vilaragut al senyor Rex per desdirse son aquestes:

Monsenyor: lo jorn primer que fo dimercres prop passat, que Axemen Periz d'Aranos e jo erem en lo camp per alcunes rahons qui foren entre nosaltres, persabi que verament que ell ni en Ramon di Riusech nom' havien trencada la pau ni la treva d'aquí jo los havia reptats, per que a descarrech de ma consciencia no vull proseguir plus avant la batalla per uos senyor ajutjada e desrepta a ell e lo dit Ramon de Riusech e revoch los reptaments per mi fets devant vos e lo governador e justitia de Valencia contra los dits Aximen Periz e Ramon di Riusech e paraules contra ells e lur fe per mi dites els tench per bons e per leyals.

Folio 156 r.: Al margen, a la izquierda:

| | |
|-------------------------------------|---------------------|
| Gra de ffenoll | I ^a onza |
| Micha fanecha de comi | I ^a onza |
| De algara hulla? alia? | I ^a onza |
| Comi | I ^a onza |
| De regalecia | I ^a onza |
| De salundre? ⁸⁶ perparat | V onzes |

El resto del folio, en blanco.

Folio 156 v. ⁸⁷ y último:

⁸⁵ ¿Ffrancesch?

⁸⁶ ¿Salandre o saliandre?

⁸⁷ Está bastante borroso todo él.

Primerament ab en casa saja? }
 V parells de patins } Fo comenat an... Sarria
 Li }
 Una cadira }

Añ en Ff[rancesch?] Gibert apres?
 Un morter de coura
 Uns fagueus? de ferra
 III gabies
 I caps a ab aquiels et ab una gandarina?⁸⁸

Item per en R. Boter ara de...
 LXXVI formatges de Mallorca
 II formatges de Terol
 OC arengades
 Miga arrova de li
 Et tres parells de patins.

Fo comenat an Pero Banchs.

FIN

88 ¿*Gaudania*?

NOTA.—En las partes publicadas anteriormente —principalmente en la 1.^a y 2.^a (ANUARIO, tomos VI y VII)— han salido bastantes erratas, algunas de las cuales seguramente habrán sido subsanadas por el lector. Dejando para la tirada aparte el publicar una lista de erratas y correcciones, me permito, sin embargo, llamar la atención sobre varias de ellas:

ANUARIO DE H. DEL D. TOMO VI, 1929.

| PÁGINA | LÍNEA | DICE: | DEBE DECIR: |
|--------|-------|-------------------|----------------------|
| 332 | 36 | officialibus meis | officialibus nostris |
| 337 | 28 | grossis | gratiosis |
| 341 | 20 | quoque | quondam |
| 345 | 26 | penis rosuris | penis et usuris |
| 365 | 2 | armata | armari |
| 366 | 12 | grosse | gratiose |
| 382 | 29-30 | ad immn erroris | ad inivium erroris |
| 407 | 36 | preces | partes |

ANUARIO DE H. DEL D. TOMO VII, 1930.

| | | | |
|-----|---|----------|-----------|
| 442 | 7 | dompine | dispine |
| 455 | 8 | fugitum | fugitivus |
| 463 | 3 | altarcis | alcarcis |

ÍNDICE

PÁGS.

(Anuario, tomo VI, 1929).

| | |
|---|-----|
| Prólogo..... | 329 |
| I.—Forma concessionis mercati..... | 332 |
| II.—Forma concessionis nundinarum..... | 333 |
| III.—Forma diffinitionis generalis de aministratis pro curia..... | 334 |
| IV.—Forma approbationis et ratificationis compoti..... | 335 |
| V.—Forma approbationis albarani debitorii thesaurarii..... | 336 |
| VI.—Forma reparationis littere debitorie amisse..... | 336 |
| VII.—Acceptatio thesaurarii..... | 337 |
| VIII.—Quando dominus Rex extollit aliquem militem ad titulum nobilitatis..... | 337 |
| IX.—Requisitio antequam concedatur marcha..... | 338 |
| X.—Concessio marche..... | 339 |
| XI.—Tutoria..... | 341 |
| XII.—Quando moritur tutor et alius assignatur..... | 342 |
| XIII.—Quando dominus Rex recipit aliquem in consiliarium..... | 342 |
| XIV.—Super construhendo furno..... | 342 |
| XV.—Quando conceditur alicui pistrici quod possit facere panes minoris ponderis..... | 343 |
| XVI.—Auctoritas notarie..... | 344 |
| XVII.—Auctoritas concessa scriptoribus judicum..... | 345 |
| XVIII.—Super elongamento debitorum..... | 345 |
| XIX.—Comissio super salvanda infançonía..... | 346 |
| XX.—Super infançoníis salvatis..... | 347 |
| XXI.—Quando dominus Rex constituit aliquem procuratorem pro aliquo monasterio..... | 348 |
| XXII.—Quando dominus Rex concedit alicui boalare sive deffesian..... | 349 |
| XXIII.—Legitimatío..... | 349 |
| XXIV.—Franquitas questie concessa uni soli..... | 350 |
| XXV.—Remissio contumacie viginti dierum..... | 351 |
| XXVI.—Extractio equorum..... | 351 |
| XXVII.—Ordinatio seu pramatica per quam prohibetur clericis accessum ad officia publica et statuuntur pene contra ostendentes falsam coronam..... | 352 |
| XXVIII.—Sequitur declaratio super predictis facta..... | 353 |
| XXIX.—Quando dominus Rex concedit alicui tonsurato quod, non obstantibus predictis, possit ad officia publica promoveri..... | 355 |
| XXX.—Licencia transfretandi navem ad partes Alexandrie..... | 355 |
| XXXI.—Circa idem..... | 357 |
| XXXII.—Circa idem..... | 359 |
| XXXIII.—Quando dominus Rex recipit aliquem in familiarem..... | 359 |
| XXXIV.—Sequuntur inferius alique carte facientes pro armata Barchinone-Responsiva..... | 360 |
| XXXV.—Concessio armandi..... | 360 |
| XXXVI.—Super impositione..... | 361 |
| XXXVII.—Impositio..... | 362 |

| | |
|---|-----|
| XXXVIII.—Privilegium super prejudiciis relevandis ratione predicta. | 362 |
| XXXIX.—Super non indicenda hoste, dum dicta impositio durabit... | 364 |
| XL.—Responsiva [super informatione quam petiit Dux Veneciarum circa armatam que parabatur in quadam civitate] (1)..... | 364 |
| XLI.—Electio officii capitanie..... | 365 |
| XLII.—Exequatoria..... | 366 |
| XLIII.—Senescalquia Cathalonie..... | 367 |
| XLIV.—Majordomia regni Valencie..... | 368 |
| XLV.—Littera protectionis super aliquo monasterio..... | 369 |
| XLVI.—Tutoria..... | 370 |
| XLVII.—Concessio castri et domus plane..... | 371 |
| XLVIII.—De castro quod comititur pro domo plana..... | 372 |
| XLIX.—Exequatoria..... | 372 |
| L.—Circa idem..... | 372 |
| LI.—Emancipatio..... | 373 |
| LII.—Renunciatio [primogeniti juri successionis in regno]..... | 373 |
| LIII.—Procuratio generalis..... | 375 |
| LIV.—Archiepiscopo super eodem..... | 377 |
| LV.—Procuratio..... | 377 |
| LVI.—Donatio..... | 378 |
| LVII.—De protectione et predicatione conversorum..... | 379 |
| LVIII.—Responsiva [variis litteris cujusdam viri]..... | 380 |
| LIX.—Regi compescenda guerra..... | 382 |
| LX.—Super eodem..... | 382 |
| LXI.—Super eodem..... | 383 |
| LXII.—Gubernatori super eodem..... | 383 |
| LXIII.—De non immitendo vino in aliquo loco..... | 384 |
| LXIV.—Thesaurario [super quadam solutione]..... | 385 |
| LXV.—Comuni [ut non foveant januensibus raptoribus, piratis et aliis inferentibus gravamina subditis regiis]..... | 385 |
| LXVI.—Responsiva universitati..... | 386 |
| LXVII.—Super levandis denariis in aliquo ponte..... | 386 |
| LXVIII.—De recomendatione..... | 387 |
| LXIX.—Super eodem..... | 387 |
| LXX.—De eodem..... | 388 |
| LXXI.—Super eodem..... | 389 |
| LXXII.—De eodem..... | 389 |
| LXXIII.—Quasi de eodem universis ffidelibus et devotis..... | 389 |
| LXXIV.—De statu et significatione regie coronationis..... | 390 |
| LXXV.—De statu..... | 390 |
| LXXVI.—Super eodem..... | 391 |
| LXXVII.—De statu..... | 391 |
| LXXVIII.—De eodem..... | 391 |
| LXXIX.—Super eodem..... | 391 |

(1) En los títulos correspondientes a las fórmulas XL, LII, LVIII, LXIV, LXXXV, XC, XCI, XCII, XCIX y CIII, publicadas en el tomo VI del ANUARIO (1929), no figuraban —tampoco, naturalmente, en el manuscrito— las palabras entre corchêtes, que han sido añadidas en este índice.

| | PÁGS. |
|--|-------|
| LXXX.—De eodem..... | 392 |
| LXXXI.—Super eodem..... | 392 |
| LXXXII.—De statu..... | 392 |
| LXXXIII.—Super eodem..... | 393 |
| LXXXIV.—De significata morte cujusdam principis..... | 393 |
| LXXXV.—Responsiva [ad proximam]..... | 393 |
| LXXXVI.—Super eodem..... | 394 |
| LXXXVII.—Responsiva significationis mortis principis predicti..... | 394 |
| LXXXVIII.—De statu: responsiva et super quibusdam aliis..... | 394 |
| LXXXIX.—Super quibusdam statum regium tangentibus..... | 395 |
| XC.—Responsiva civibus et burgensibus [super morte Regis]..... | 396 |
| XCI.—Eisdem [ut non faciant homagium cuidam nepoti regio, qui domi- nari nitebatur in quibusdam terris Regi de jure pertinentibus ex sub- stitutione apposita in testamento... Regis]..... | 396 |
| XCII.—Circa idem quasi domino Regi ex parte fidelium [obviantium vo- luntati... Regine, ob conservationem juris Regis]..... | 397 |
| XCIII.—Responsiva littere predictae..... | 397 |
| XCIV.—Littera de qua superius mentio habetur que Regine dirigitur..... | 398 |
| XCV.—Super extractione tritici a civitate Dertuse..... | 398 |
| XCVI.—Rogatoria de supersedendo in quodam processu per domi- num patriarcham fiendo..... | 399 |
| XCVII.—Rogatoria..... | 400 |
| XCVIII.—De recessu domini Regis..... | 400 |
| XCIX.—Responsiva [ad litteram super diminutione et lesione domini, ditionis et regalie in... villa et suis habitantibus]..... | 401 |
| C.—Super treugis per dominum Regem dandis..... | 401 |
| CI.—Inductio super elongandis debitis..... | 401 |
| CII.—Provisio super restaurando aliquo casali mole debitorum opresso..... | 402 |
| CIII.—Responsiva universitati [circa tuitionem et defensionem factam cujusdam loci]..... | 402 |
| CIV.—Super subsidio postulando ratione guerre..... | 402 |
| CV.—Super eodem hominibus cujusdam civitatis..... | 403 |
| CVI.—Super eodem dicto infanti..... | 403 |
| CVII.—Archiepiscopo super eodem..... | 404 |
| CVIII.—Super expellendis sarracenis a quodam loco qui christianis populari debet..... | 404 |
| CIX.—Quando conceditur alicui quod possit ad titulum militie pro- moveri..... | 405 |
| CX.—Quando dominus Rex concedit alicui carregador in aliquo loco in littore maris situato..... | 406 |
| CXI.—Super eodem..... | 406 |
| CXII.—Littera rogatoria cuidam Regi missa pro quadam remissione fienda..... | 407 |
| CXIII.—Super eodem cuidam consiliario..... | 407 |
| (Anuario, tomo VII, 1930). | |
| CXIV.—Regi super mittenda sorore domini Regis ad partes Cathalonie..... | 442 |
| CXV.—Regine super eodem..... | 442 |
| CXVI.—Infantis super eodem..... | 443 |

| | |
|---|-----|
| ·CXVII.—De tractando matrimonio inter quendam fratrem spureum domini Regis et quendam puellam..... | 443 |
| CXVIII.—Cuidam consiliario dicti Regis super eodem..... | 444 |
| ·CXIX.—Cuidam consanguineo dicte puelle vel aliis super eodem..... | 444 |
| ·CXX.—De missis domino Regi jocalibus per dictum ejus fratrem.. | 445 |
| CXXI.—Baiulia generalis..... | 445 |
| ·CXXII.—Super eodem de stabiliendis censualibus..... | 447 |
| CXXIII.—De eodem super feudis..... | 448 |
| ·CXXIV.—Confratria..... | 449 |
| CXXV.—Confratria..... | 449 |
| CXXVI.—Sanctio prima super negotio tonsuratorum..... | 450 |
| ·CXXVII.—Super promovendo aliquem ad cingulum militie..... | 451 |
| CXXVIII.—Super guidaticis revocandis..... | 452 |
| ·CXXIX.—Super restituendis cuidam domestico regio hereditatibus sibi demptis..... | 453 |
| CXXX.—De absolvendo quodam a manuleutis..... | 453 |
| ·CXXXI.—Rogatoria ut rogantem in aliquo loco curiali idoneo ipsum constituere velit, retraendo ipsum a sarcina dedecoris..... | 454 |
| CXXXII.—Ut minister Minorum habeat recomendatam abbatisam cujusdam monesterii Minorissarum..... | 454 |
| ·CXXXIII.—Super capiendo quodam fratre fugitivo qui cum quibusdam rebus affugit..... | 455 |
| ·CXXXIV.—Confortatio IIII navium per inimicos captarum..... | 455 |
| CXXXV.—Ammiratia comisa aliquo viro..... | 456 |
| ·CXXXVI.—Super continuando itinere apud dominum Pappam..... | 459 |
| ·CXXXVII.—Responsiva significationis mortis judicis Arboree..... | 459 |
| CXXXVIII.—Homagium primogenito regio prestium per quendam.. | 460 |
| CXXXIX.—Donatio multum abilis et perfecta..... | 462 |
| CXL.—Declaratio retentionum in supra proxima carta factarum..... | 465 |
| ·CXLI.—Promotio ad comitis dignitatem..... | 466 |
| ·CXLII.—Littera missa archiepiscopo Teraconensi per comitem Urgelli in favorem cujusdam scholaris..... | 468 |
| CXLIII.—Super eodem ex parte comitis..... | 468 |
| ·CXLIV.—Gentibus parlamentum Parisius tenentibus, seu presidentibus ejusdem..... | 469 |
| ·CXLV.—Etatis suppletio..... | 471 |
| ·CXLVI.—Guidaticum..... | 472 |
| ·CXLVII.—Confirmatio privilegiorum..... | 473 |
| CXLVIII.—Dispensatio facta super pragmatica sanctione tonsuratorum. | 473 |
| CXLIX.—Donatio quorundam redituum facta cuidam militi..... | 474 |
| ·CL.—Instrumentum gratie ad tempus facte..... | 476 |
| ·CLI.—Procuratio facta per dominum Regem pro pecunia mutuo recipienda..... | 477 |
| ·CLII.—Inf feudatio regni Majoricensis..... | 478 |
| ·CLIII.—Citatio..... | 481 |
| CLIV.—Ex parte domini Regis nostri, Regi Majoricarum qui non consanguineus nec ffrater carissimus dici meretur..... | 482 |
| ·CLV.—Domino Pappe ex parte domini Regis, super facto Regis Majoricarum..... | 483 |

| | |
|---|-----|
| CLVI.—Collegio Cardinalium super eodem..... | 485 |
| CLVII.—Cardinali Rutinensi. Super eodem..... | 487 |
| CLVIII.—Regi Roberto. Super eodem..... | 487 |
| CLIX.—Duci Janue. Super eodem..... | 488 |
| CLX.—Presentatio alicujus beneficii..... | 489 |
| CLXI.—Franchitas pascuorum et aliorum jurium..... | 489 |
| CLXII.—Quedam remissiones et donaciones, facte per dominum Regem, Jacobo de Majoricis..... | 490 |
| CLXIII.—Treuge indicte per dominum Regem..... | 493 |
| CLXIV.—Reparatio carte abolite seu delete..... | 494 |
| CLXV.—Dispensatio super pracmatica sanctione..... | 495 |
| CLXVI.—Dispensatio super pracmatica sanctione..... | 495 |
| CLXVII.—Executoria elongamentorum super comandis..... | 497 |
| CLXVIII.—Guidaticum debitorum..... | 497 |
| CLXIX.—Institutio capelle..... | 498 |
| CLXX.—Donatio cujusdam hospicii..... | 499 |
| CLXXI.—Collatio cujusdam capellanie..... | 499 |

(Anuario, tomo IX, 1932).

| | |
|--|-----|
| CLXXII.—Circa idem [Collatio et presentatio beneficii capellanie]..... | 334 |
| CLXXIII.—Concessio deferendi arma..... | 335 |
| CLXXIV.—[Dispensatio super pracmatica sanctione]..... | 335 |
| CLXXV.—Alia concessio deferendi arma..... | 336 |
| CLXXVI.—Super litteris rogatoriis mittendis domino Pape et cardinali- bus. Super beneficio obtinendo..... | 336 |
| CLXXVII.—Super eodem cuidam cardinali..... | 336 |
| CLXXVIII.—Domino Pape. Super observanda quadam provisione regia | 337 |
| CLXXIX.—Super eodem procuratori regio in curia romana..... | 338 |
| CLXXX.—Ex parte domini Regis cuidam cardinali. Super obtinendo beneficio..... | 338 |
| CLXXXI.—Domino Pape. Super confirmatione obtinenda cujusdam episcopatus..... | 338 |
| CLXXXII.—Super eodem cuidam cardinali..... | 339 |
| CLXXXIII.—Domino Pape. Pro beneficio obtinendo..... | 339 |
| CLXXXIV.—Super eodem cuidam cardinali..... | 340 |
| CLXXXV.—Super eodem procuratori regio..... | 340 |
| CLXXXVI.—Domino Pape. Super promotione cujusdam ad majorem dignitatem..... | 341 |
| CLXXXVII.—Domino Pape. Pro beneficio..... | 341 |
| CLXXXVIII.—Domino summo Pontifici. Pro obtinenda venia..... | 341 |
| CLXXXIX.—Domino Pape. Super obtinenda gratia de visitationibus. | 342 |
| CXC.—Circa idem cuidam cardinali..... | 342 |
| CXCI.—Domino Pape. De beneficio..... | 343 |
| CXCII.—Domino Pape. De dispensatione obtinenda..... | 343 |
| CXCIII.—Domino Pape. De beneficio..... | 344 |
| CXCIV.—Cardinali. [Super eodem: Supplicatio ut intercedat apud dominum Papam pro dicto beneficio obtinendo.]..... | 344 |
| CXCV.—Domino Pape. [Supplicatio pro meliorando statu cujusdam canonici.]..... | 345 |

| | PÁGS. |
|--|-------|
| CXCVI.—Domino Pappe. [Supplicatio in favore cujusdam clerici.]... | 345 |
| CXCVII.—Procuratori regio in Curia Romana, super venia obtinenda. | 346 |
| CXCVIII.—Littera rogatoria ad cardinalem..... | 346 |
| CXCIX.—Domino Pappe. [Supplicatio in favore promotionis cujusdam fratris ordinis Minorum.]..... | 347 |
| CC.—Domino Pappe. [Communicatio renunciacionis primogeniti.]..... | 347 |
| CCI.—Circa idem. [Littera ad magistrum ordinis Hospitalis super ingressu infantis primogeniti in dictum ordinem.]..... | 349 |
| CCII.—Rescriptum apostolicum..... | 350 |
| CCIII.—Rescriptum papale. [Responsio littere domini Regis super renunciacione primogeniti.]..... | 351 |
| CCIV.—Papale rescriptum. [Domino Regi pro evitanda discordia cum alia domo regia ratione dissolutionis matrimonii primogeniti.]... | 352 |
| CCV.—Domino Summo Pontifici. [Supplicatio pro parte Regis in favore cujusdam clerici super canonicatu, prebenda et prepositura vacante.]..... | 353 |
| CCVI.—Cuidam cardinali. Inserta est inferius littera ad dominum Pappam..... | 354 |
| CCVII.—Domino Pappe [ex parte Regis, ut exaudiat favorabiliter petitionem factam ipsi Pappe per Reginam in favore cujusdam cappellani]..... | 354 |
| CCVIII.—Domino Pappe. [Supplicatio ut conferat abbati cujusdam monasterii potestatem faciendi ecclesiam collegiatam cum certo numero canonicorum.]..... | 355 |
| CCIX.—Domino Pappe. [Supplicatio ut concedat cuidam domino castrorum duas partes decime in populationibus christianis situatis in terminis illorum.]..... | 355 |
| CCX.—Domino Pappe. [Supplicatio ex parte Regis ut provideat cuidam clerico de archiepiscopatu vel episcopatu primo vacante.]..... | 356 |
| CCXI.—Domino Pappe. [Petitio domini Regis in favore cujusdam consilarii sui.]..... | 357 |
| CCXII.—Domino Pappe. [Supplicatio ut nulli persone alterius nationis provideat de abbacia cujusdam monasterii in confinibus regni constituti, et ut coartet .t. abatem ad restituenda surrepta dicto monasterio.]..... | 357 |
| CCXIII.—Responsiva de morte infantium Petri et Johannis de Castilla [ex parte Pape]..... | 358 |
| CCXIV.—Super canonizatione beati Lodovici..... | 359 |
| CCXV.—Domino Pappe. [Littera ut non atendant suggestiones contra quemdam magistrum Muntésie qui punivit, juste, fratrem criminosum.]..... | 360 |
| CCXVI.—Domino Pappe. [Littera magistri ordinis militi de Muntesia super eodem.]..... | 360 |
| CCXVII.—Domino Pappe. [Supplicatio ex parte Regis ut concedat cuidam nobili mulieri facultatem habendi altare portatile ad missas celebrandas, et alia privilegia.]..... | 361 |
| CCXVIII.—De significata domino Pappe morte domini Regis Jacobi. | 362 |
| CCXIX.—Cardinali super dirigendo nuncio in legatione..... | 363 |
| CCXX.—Notificatio promotionis sancte ad papalem dignitatem domini Benedicti Pappe facta domino Alfonso Aragonum Regi..... | 363 |

| | |
|---|-----|
| CCXXI.—Responsiva papali rescripto predicto..... | 364 |
| CCXXII.—Ad dominum Pappam pro cardinalatu vel archiepiscopatu... | 366 |
| CCXXIII.—Domino Pappe cum supplicatione interclusa [in favore cujusdam cappellani ipsius Regis]..... | 367 |
| CCXXIV.—Super eodem. [Domino Pape ex parte Regis in favore clerici, filii cujusdam domestici sui.]..... | 367 |
| CCXXV.—Domino Pappe ut habeat memoriam cujusdam facti..... | 367 |
| CCXXVI.—Littera notificationis missa per dominum Regem ad dominum Pappam quod si quidam frater promoveretur ad prioratum ei veniret placidum et acceptum..... | 368 |
| CCXXVII.—Rescriptum papale super monitione facta domino Regi [circa immodicam familiaritatem cum sarracenis]..... | 368 |
| CCXXVIII.—Super dispensatione matrimonii obtinenda. [Littera missa cuidam cardinali.]..... | 370 |
| CCXXIX.—Super potiori beneficio obtinendo, cum petitione interclusa. | 371 |
| CCXXX.—Littera domini Pappe ad infantem Jacobum super inienda pace inter reges Aragonum et Maioricarum]..... | 372 |
| CCXXXI.—Responsiva ad proximam [litteram domini Pape super inienda pace inter reges Aragonum et Majoricarum, ex parte infantis Jacobi]..... | 372 |
| CCXXXII.—Domino Pappe ex parte domini Regis. [Supplicatio ut dignetur assumere quemdam in servientem apostolicum.]..... | 374 |
| CCXXXIII.—Cardinalibus. [Super eodem: supplicatio ut cardinalis intercedat apud dominum Papam presentando ipsi litteram Regis et intercedendo pro negotio in ea contento.]..... | 334 |

(Anuario, tomo X, 1933).

| | |
|--|-----|
| CCXXXIV.—[Supplicatio pro parte Regis ad Papam ut eligat novum presidem cujusdam monasterii propter dissensinem monachorum.] ... | 334 |
| CCXXXV.—Domino Pappe ex parte domini infantis Jacobi [in favore promotionis quorundam clericorum familiarium ipsius]..... | 335 |
| CCXXXVI.—Domino infanti ex parte domini Pappe [ut intercedat pro pace inter reges Aragonum et Maioricarum]..... | 336 |
| CCXXXVII.—[Responsiva ex parte infantis Jacobi ad litteram domini Pappe, super inienda pace inter reges Aragonum et Maioricarum]... | 337 |
| CCXXXVIII.—[Supplicatio ex parte Regis facta domino Pape pro priorissa et moniali monasterii de Sixena]..... | 338 |
| CCXXXIX.—[Supplicatio in favore cujusdam fratris ordinis Predicatorum facta per Regem domino Pape]..... | 339 |
| CCXL.—[Regi Maioricarum pro remotione impedimenti ad percipiendos quosdam redditus in suo regno]..... | 339 |
| CCXLI.—[Domino Pape ex parte Regis Anglie pro defensione juris patronatus et pro alleviatione onerum et gravaminum sedis apostolice]. | 340 |
| CCXLII.—Domino Pappe ex parte domini Regis [in favore promotionis cujusdam clerici]..... | 343 |
| CCXLIII.—Privilegium [concedendo cuidam domestico regio cenam, morabetinum seu monetaticum ac merum et mixtum imperium in quodam loco Valencie]..... | 343 |
| CCXLIV.—Littera missa domino Regi per magistrum Rodi super quodam negotio..... | 344 |

| | PÁGS. |
|--|-------|
| CCXLV.—[Supplicatio ad Regem facta per fratres Predicatores]..... | 345 |
| CCXLVI.—Carta ffranquiritatis captive..... | 346 |
| CCXLVII.—[Donatio in feudum castrorum et locorum de Elchie et Crivilyeny facta per dominum Regem infanti Martino]..... | 346 |
| CCXLVIII.—[Cuidam cardinali. Pro intercessione in favore littere rogatorie domini Regis Petri apud dominum Papam super ingresu... in ... ordinem]..... | 347 |
| CCXLIX.—[Supplicatio ad dominum Papam pro quodam presbitero]... 347 | 347 |
| CCL.—[Littera domino Pape pro confirmatione collationis et provisionis ecclesie parochialis]..... | 348 |
| CCLI.—[Procuratio Cathalonie]..... | 348 |
| CCLII.—[Mandatum Regis super bannitis vel a pace et treuga ejectis]. | 349 |
| CCLIII.—Obtima diffinitio generalis..... | 351 |
| CCLIV.—Littera missa per episcopum et capitulum Barchinone episcopo et capitulo et probis hominibus civitatis Gerunde..... | 353 |
| CCLV.—[Annulatio et cassatio, pro parte Regis, processum causa Unionis in favore filiorum cujusdam consiliarii]..... | 354 |
| CCLVI.—[Ampliatio auctoritatis notarie]..... | 356 |
| CCLVII.—[De punitione cujusdam domicelli acunydati causa violentie et injurie illate cuidam bajulo]..... | 357 |
| CCLVIII.—[Supplicatio pro quodam presbitero facta domino Pape]..... | 358 |
| CCLIX.—[Ordinatio solutionum in insula Sardinie]..... | 358 |
| CCLX.—[Littera missa duci Bavarie super guerra inter reges Aragonum et Castelle]..... | 359 |
| CCLXI.—[Concessio beneficii et presentatio ad ipsum]..... | 361 |
| CCLXII.—[Super eodem. Presentatio ad beneficium]..... | 361 |
| CCLXIII.—[Reparatio carte corrose per canes]..... | 362 |
| CCLXIV.—Emancipatio..... | 362 |
| CCLXV.—Comissio emancipationis. [Committit Rex vices suas vicario Barchinone et Valencie et dat ei potestatem concedendi cuidam patri facultatem ad emancipandum filium suum minorem]..... | 363 |
| CCLXVI.—[Scribit dominus Rex cuidam, ut insistat apud Papam super traslatione cujusdam episcopi, supplicata per illum ipsi Pape]... 363 | 363 |
| CCLXVII.—[Concessio deferendi arma]..... | 364 |
| CCLXVIII.—[Donatio in emphiteosim]..... | 365 |
| OCLXIX.—[Receptio cujusdam judei in familiarem et domesticum regium]..... | 366 |
| CCLXX.—[Franquitas questie, subsidii, hostis, cavalcate, etc., concessa nrocuratori cujusdam monasterii]..... | 366 |
| CCLXXI.—[Super exequitione cujusdam sententie, nullitatibus allegatis non obstantibus]..... | 367 |
| CCLXXII.—Instauratio cause..... | 368 |
| CCLXXIII.—Recepta per'a vorm de bes..... | 368 |
| CCLXXIV.—[Ordinatio et concessio tafurarie in insula Sardinie]..... | 368 |
| CCLXXV.—[Inductio in possessionem bonorum cujusdam debitoris, facta quasi per modum debiti declarati in favore creditoris]..... | 369 |
| CCLXXVI.—Prohemium super tafuraria immitenda in loco non assueto..... | 370 |
| CCLXXVII.—[Supplicatio pro parte Regis facta religiosis ordinis | |

| | |
|---|-----|
| B. Agustini in favore cujusdam fratris professoris, mendaciter inculpati, ut habeant illum excusatum et concedant ei cathedram Barchinone]..... | 370 |
| CCLXXXVIII.—[Varia proemia formularum]..... | 371 |
| CCLXXXIX.—[Protectio, comanda, custodia et guidaticum speciale]..... | 372 |
| CCLXXX.—[Admissio cujusdam ad familiarem et domesticum regium cum privilegiis propter id ipsi inherentibus]..... | 373 |
| CCLXXXI.—Littera super negotio schismatis]..... | 374 |
| CCLXXXII.—[Guidaticum et assecuramentum]..... | 376 |
| CCLXXXIII.—[Formula renunciativa]..... | 377 |
| CCLXXXIV.—[Scriptura conventionis sive pacti inter scriptorem domini Regis et quemdam qui se obligat tamquam servitor et scriptor suus]..... | 379 |
| CCLXXXV.—[Super eodem]..... | 379 |

M. USÓN SESÉ.

IV

ORDENANZAS MUNICIPALES DE VILLATORO (AVILA)

I

Villatoro, es un pueblecito enclavado en el paso que la unión de la Paramera y Sierra de Avila dejan de Avila hacia Extremadura, y que hoy se conoce con el nombre de puerto de Villatoro, designación que ya desde el siglo XII se le viene dando ¹. En el corazón del alfoz de Avila fué desde su principio importante para la vida de esta ciudad por vigilar la más amplia vía que tenían los de Avila para sus salidas comerciales ².

Sin duda esta misma importancia que para Avila tenía, unido al carácter abiertamente independiente e igualitario de su Concejo en los primeros siglos de su vida ³, hizo que permaneciese libre de señorío hasta la primera mitad del siglo XIV, en que el obispo de la Ciudad don Sancho Dávila, de las viejas familias abulenses, le constituyó en mayorazgo en 16 de agosto de 1328 para

1 Pergamino de los diezmos del Obispado en 1200. Arch. Cat. de Avila, sin catalogar.

2 Becerro de la Catedral de Avila, A. H. N.

3 Esta afirmación quedará suficientemente demostrada en mi tesis *El Concejo de Avila durante la Dinastía de los Borgoñas*. Baste por ahora decir que ni la misma Iglesia tenía dentro del término concejil propiedad unida mayor a 20 hectáreas. Becerro de la Catedral de Avila, A. H. N.